

לישנא קלילא

סיכום בקצרה לתלמוד ירושלמי עם ביאור הגרמ"ק זצוקללה"ה

שבת מב. - עא: | ע"פ סדר ש"ס ירושלמי עוז והדר | גליון 28

מב לימוד חכמה יוונית, ר' אבהו אמר בשם ר' יוחנן דמותר ללמד את בתו יוונית מפני שתכשיט הוא לה, וכשנאמר עליו שתלה דבריו בר' יוחנן ממתת רצונו, השיב דיבוא עליו כן וכך אם לא שמע מר' יוחנן.

איסטמא מטילת לבד שתולין לבלה הפריח הובובים אין בה משום **כלאים** שאינה אריג, ואין מטמאה **בנגעים** דאיי"ו שתי וערב כנגד, ואין יוצאין בה **בשבת** דאינה תכשיט אלא משוי, ולרשב"א אף אין בה משום **עטרות לבלות** שגור מהחורבן ואילך שלא יצאו בעטרה של זהב.

לרבנן דמתני' לא תצא בעיר של זהב - **ר"מ** עטרה שמצוייר עליה ירושלים, ו**ר"נ** פרוש טוק תכשיט ידוע בימיהם שנקרא כך, [אשת ר"ג שאלתו למה אין לה עיר של זהב כאשר ר"ע מחמת שקואה בה והשיב לה מפני שלא מוכרה מחלפות ראשה כדי שילמד תורה] ואף דאסור לצאת בעיר של זהב מ"מ ליכא חיוב, אבל **לר"מ** איכא חיוב, **ובשם ר"א אמרו** לפני ר"ע [דמפריחי יונים פסולין לעדות ו-] יוצאין בעיר של זהב, וילה"ק כיצד נח' ר"מ ור"א במח' זו דהו תתיר וזה מחייב אבל מח' רבנן דמתני' א"ש דנח' עם ר"מ ור"א.

הוצאה לחצר, כל שיש איסור וחיוב חטאת על ההוצאה ורשאות לרשות - אין יוצאין לחצר, וכל דאיכא איסור וליכא חיוב חטאת - **לר"א** אף מותרת לצאת בה לחצר, **ולר' לייא בשם ר"ש** לא תצא לחצר וכן מוכח ממעשה דר"ג ברבי דלהלן, [וכדנתן דיוצאת ככבול ובפאה נכרית בחצר אף אף ולא תצא ככבול להדי' וטעם ההיתר ככבול ובפאה נכרית בחצר כדי שלא תתגנה על בעלה, ואין לדחות הדאיתור לחצר הוי גזירה לגזירה כיון דהוא גזירה שלא תתקשט באלו התכשיטים, ואפי' בביתה אסור כמבואר לעיל מא:].

הוצאת תכשיט באיש, הובא לעיל דאשה אסורה בהוצאת תכשיט לפי שהיא שחצנית ומראה לחברתה, אבל האיש אינו שחוצ' ואין לחוש שיראה לחבור, ומ"מ אסור להוציא תכשיט כדמשמע ממעשה דר"ג ברבי טייל בחצרו כשמפתח זהב בידו וגערו בו חבריו דאסור לצאת בו משום תכשיט - וש"מ דאין לצאת בתכשיט בשבת, וש"מ דעשוי לכן ולכן אסור פי' כגון מפתח העשוי לילי ולתכשיט, וש"מ אחד האיש ואחד האשה וילה"ק מאי קמ"ל 'תכשיט אסור' הלא תנן הכי במתני', והרא"ש פי' דמתחילה פסוט על איסור באיש והק' לדלמא רק העשוי לכן ולכן פי' לאיש ולאשה אסור, אבל המיוחד לאיש שרי, ואמרו דאפי' המיוחד לאיש אסור, ושמא יל"פ העשוי לתכשיט אסור אפי' נתון בידי שלא לשם תכשיט ואמרו דאפי' מתחילה נעשה שלא לשם תכשיט [אבל הרמב"ן פי' דאיייר במפתח שבין], וש"מ כ"י לייא דאפי' במקום שאמרו לא תצא ואם יצאה אינה חייבת חטאת לא תצא בו לחצר מדגערו בו בחצר אפי' דאין איסור בתכשיט בהדי' אלא מדרבנן [דמפתח ותכשיט כחד הם].

כר"ח, ר' אחא דרש בשם ר' חנינא תשעה כנגד ט' ירחי לילה, רב' היה נותן יא' ויג' כנגד כד' משמרות אבל לא נתן יב' ויב' משום זוגות [כדכ' 'וכמשמרות טעויע' וכו' מסמרות בשי"ן], וכיול ליתן כד' אפי' על מנעל אחד אבל לבלבי אין איסור במנעל כלל כיון דגזרו בשעת השמד דוקא על סנדל, אבל לידו איכא עוד טעמים ואולי לש"י, [וכלבית' מסמר ששני ראשיו חדון ושניהם נתונים במנעל מחמת שהוא עגול אינו עולה למנין הנ"ל].

ניקוי מנעלין וסנדלין בשבת, אין מגרדין את הטיט שנדבק במנעלין וסנדלין בשבת דחייש' שימחק בעור ויחתיב משום ממחק אבל סכין בשמן ומדיחין עד שיכלה הלכלוך - **יב** **שאלמו** הראשונים התיירו לגרד והאחרונים אסרו, אבל ששאלו לרבי שהיה מהראשונים והשיב דאסרו לגרד, וי"א הראשונים התיירו דוקא לאחורי הסכין דהוי כלאחר יד.

סיכת מנעל וסנדל בשבת, אין סכין מנעלין וסנדלין כדי לצחצח, אבל להסיך הלכלוך שרי כדלעיל, ולא יסוך את רגלו שמן כשהיא בתוך המנעל ואף דסך את רגלו מ"מ נראה כמנוון לסוך המנעל, אבל סך את רגלו ומכניס למנעל, וכן סך שמן ומתגלגל על טבלא של עור אפי' דמתוך כך סך את הטבלא, וי"ג דלא יתן שמן על שיש ויסוך בו דחייש' שלא יסוך בכל השמן דאיייר בשמן שבעיני או תרומה, ושמא הפי' משום דגזרו אטו טבלא של עור, ונראה לפי' קמא דאמרו הכא אגב דינא דאין לסוך מנעל בשמן שבעיני, ומ"מ ה"מ לת"ק אבל רשב"ג מתין].

אין לובשין **מנעלין וסנדלין חדשים** בשבת שמא אינם כמדת רגלו ויטלטל ד' אמות בהדי', אא"כ הלך בהם מבעוד יום - וי"א מביהמ"ד של בר קפרא לביהמ"ד של ר' יהושע, וי"א מביהמ"ד של הרבליים עד חצרו של ר' חמא, וי"א מביהמ"ד הגדול עד חנותו של ר' הושעיה.

טומאה וטלטול סנדל מקולקל, סנדל שעולים מכפו אונים שמתבררם בהם רצועות, ואם נפסקו אוניו או חבטיה הרצועות או תרסיותיו מקום החיבור לאונים או שניטל אחת מכפיו - טהור דאינו ראוי לסנדל [אחת מכפיו י"ל גרסי' כפו, אי"ו יש לו ב' כפות], ואם רק אחת מאזניו או אחת מחבטיה או אחת מטרסיותיו או רוב כפו, דחוי למילתא וכפי שיבואר בהמשך.

לרבנן טמא דאכתי אפשר לתקנו, וכן אף שנפסק החיצון יכול להפך ימין בשמאל, אבל ברישא כיון דנפסק גם החיצון אין הדרך לתקנו, **ולר' יהודה** אם נפסקה הפנימית טמאה דלא ס"ל דאפשר לתקן המנעלים, ואם נפסקה החיצונה טהורה כיון דא' לתקנה מחמת שהתיקון נראה, ואמר ר' יעקב בר אבא בשם רב דהכלה ר' יהודה לענין טלטול מוקצה בשבת, ומצינו דאמר לרב שמואל ב"ב כשנפסק סנדלו דר"י ורבנן כשם שנח' בטומאה נח' לענין שבת והורה רבנן, ותמה ר"ש ב"ב דסתר דבריו, **האב"י** אמר בשם ר"ז דנח' ר"י ורבנן כנ"ל אף בשבת ולא הורה כמי ההלכה.

סנדל אף כשהוא טהור ואינו כלי מ"מ מותר ללכת בו בהדי' או בכרמלית עד **פתח החצר** וצ"ל דחזי קצת אפי' שהוא טהור [וכן אמר ר"ז לר' אחא כשנפסק סנדלו והגיעו לשער החצר].

ר' אחא כשנפסק סנדלו היה כורך בגמי ואינו מוקצה כיון דחזי למאכל בהמה, **ור' אבהו** כרך במלביניקי עשב הראוי להפאה דס"ל דחשיב כיון המוכן ואינו מוקצה, א"ה יש לעי' מה הטעם שזכרנו כיון דחזי האם איכא בתרז ובה"ג שרי או דהתיירו בהדי' רק ככה"ג], **ר' יונה** זרק מנעלו לחנות י"ג תנות תכשיטים שהיה מקום נשמר, וי"ג לאופה ולא הלך עד ביהמ"ד הנכבד של ר"א שהיה קרוב לשם [א.ה. וי"ג יש לעי' מ"ט עשה כן].

ר"ז אמר דשרי להחליף מנעל ולבובש של ימין ברגל שמאל, ור"ד לרבנן דלעיל שטמאו בנפסקה הרצועה החיצונה, אלא אפי' לר' יהודה שרי כיון דחזי חזי כלי משום דראוי הוא לרגל השניה [ול"א דאינו חשיב כלי אא"כ מתאים לרגל שלו הוותקן, וכן מבואר מדתני' דחליצה בשל שמאל בימין כשרה, וש"מ דנפסקה רוב כפו היינו לרוחב דחזי לבישה].

מזד אין יוצאין **בסנדל יחיד** שמא יאמרו שנפסק סנדלו ונטלו בחיקו, וה"מ כשאין ברגלו מכה, אבל אם יש ברגלו מכה נותן - **לשמאל** נותן בזה שאין בה מכה, דאי נותן על שיש בה מכה מ"ט לא נתן על הרגל השניה, **ולר' יוחנן** נותן בזה שיש בה מכה דס"ל דמנעל נוצר למנוע צער מיתדות הדרכים וכדו', וכשרואים אותו צולע יודעים שיש ברגלו מכה ולא יחדוהו.

סדר נעילה מנעלים, י"א שנעול קודם מנעל ימין משום חשיבות ימין וחולץ קודם שמאל משום חשיבות ימין, **ור' יוחנן** ס"ל דנעול קודם מנעל שמאל כדי שלא תראה ימין פגועה מחמת שיש בה מכה וש"מ דנותן סנדל יחידו על זו שיש בה מכה.

ערי"ש עם חשכה - יוצאין בתפילין ו"ח שלא יחלוץ קודם הלילה דהדרך לחלוץ קודם הלילה, משא"כ בסנדל המסומר דאין יוצאין בו בערי"ש עם חשכה.

הובא במתני' לעיל דאין יוצאין **בתפילין** ואפי' אי שבת זמן תפילין חייש' שיתלם מראשו כדי ליפנות ויטלטל ד' אמות בהדי', ולא **בקמיע שאינו מומחה**, אבל **בקמיע מומחה** שרי דהוא תכשיט לחולה והיינו שריפא ושנה ושיילש, ואמרו דאף נאמן הרופא על כך, ואם ריפא לאדם אחד ג"פ נאמן לאותו אדם ומותר לצאת בו ואם ריפא לשנים נאמן לאותם שנים, ואם ריפא לשלוש הכל מותרים בו.

ועוד אמרו בקמיע מומחה **ליוצאין** בו בין בכתב בין בעשבים ובלבד שלא יתנו בש"ס **אצדעה** או **טבעת** משום מראית העין שנראה כרצועה בתכשיט, וה"מ דאסור בשיר או טבעת, אבל מותר ליתן **בסילון** קנה חלול כיון דבטל אגב הקמיע.

מומיקה תכשיט שנתון סביב הצואר ומחובר לבגד ר' יונתן אמר דאסור משום תכשיט, וילה"ק דאי אסור משום החורבן דאסור תכשיט תק' הלא דניאל הלך בו וס"ל דיש לאסור תכשיט אף לאחר חורבן ביה ראשון ואי משום שבת תק' הלא מחובר הוא לבגד.

נותנין בשבת **רטיה על מכה** שנתרפאת דאינו אלא משמרה שלא תתפח, מלבד עלי גפנים שהן לרפואה, [עד טוב לרפואה פלאה מין עשב כשהוא ה' או ז' או ט' קשרים וכשאינו נותן מיס].

אין קורין פסוק ע"ג **מנה בשם** משום דאסור להתרפאות בד"ת, [משמע דהאיסור רק בקריא שיש בו שם], ואי נימא דסוגיית היר' כבבלי י"ל דל"ג גרסי' 'בשם', וכן אין קורין פסוק על ירבוהה דודאים, וכן אין קורין פסוק על אדם שנבעת מפחד דהוי כרפואה כיון שיש נותנים ספר או תפילין בשביל שישן, והו' מה דהוי קורין שרי על פגעים בירושלים [פי' זמזומ' ה' מה רבו צרי' וגו', יושב בסתר' וגו' עד כי אתה ה' מחסי' וגו'] היינו קודם שיש לו מכה או נבעת.

לישנא קלילא

ניתן לקבל במייל וכן לקנות במחיר מחול חוברת

לישנא קלילא - זרעים

בנקודות המכירה של 'מכון המצית השש'.

פרטים במייל
בגב הגליון
או בפלא"א
052-7692282

פי"ב ה"ב

עוד הובא במתני' בעלי מיל: **דאין יוצאין בשרירון** בגד ברזל מלחמה, ולא **בקסדא** כובע עור תחת הכובע של נחושת, ולא **מנפיים** אנפיליאה של ברזל.

היוצא בסנדל המסומר וכו' - אינו חייב חטאת דכולהו מלבושי חול מלחמה, וכן קמיע מעיקר הדין חשיב מלבוש

פ"ו ה"ב

לא תצא אשה במחט וקובה ואם יצאה [בין לר"מ ובין לרבנן] - חייבת חטאת ויש שמוציאה בראשה מ"מ לא חשיב ללארז די לפי דרוך אשה בכך והוי דרך הוצאה, והא דליכא חטאת במחט שאינה נקובה היינו משום דהוי תכשיט, והא דתנן דלא יצא החייט במחטו שבכליו והבלבר בקולמוס והצבע בדגומא שבאזניו והשחלוני בדנינו שבאזנו ואם יצאו לר"מ פטורים, ולרבנן דוקא זמנן באומנתו חייב אבל שאר בבי"א לא - **י"ל לר"מ** דאשה חייבת משום דדרכה בכך אבל התם יוצאים כך רק בעלי טפילים בעלי אומניות קטנים שבאים להכריז על מלאכתם, **ולרבנן י"ל דאיירי** הכא באשה גדלת ואומנתה לגדל שיער, ואילה"ק מטבעת באשה דלהלן דכבר ת"י בבבלי.]

א לא תצא **טבעת שיש עליה חותם** דאין דרך אשה לחתום ולשלוט ולחיים דאין חותם עשוי אלא לאדם גדול וממונה, ולא **בכוליר** תכשיט שקושרת בפתח חלוקה ואי"צ לכך אלא להראות עושרה ולכך הוי משוי ואם יצאה לכר"ע חייבת חטאת.

א לא תצא **בכובלת** כמין קשר עם בושם שנחתם בבגדיה להעביר ריח רע, ו**נצלוחית של פלייטון** ערב שמן שנחתם בבגדיה להריח ואם יצאה - לר"מ חייבת חטאת, ולחכמים פטורה דס"ל דהווי תכשיט ומ"מ לתחילה לא תצא דלמא שלפנ לה.

מה חותם מתכת בטבעת אלמג שיעץ - לת"ק טהורה, ולר' נחמיה טמאה, ו**חותם אלמג בטבעת מתכת** - לת"ק טמאה ולר' נחמיה טהורה דאילו ר' נחמיה ע"פ חשיבות החותם - **י"א** דהיינו תנא דמתנני' דהיוצאת בטבעת שיש עליה חותם חייבת [וכן אזיל ר' נחמיה בטמאה וטהרה בסולם ע"פ שליביו העשיות מעץ ומוחזקות ע"י מתכת, ובקולב אחר מסמרותיו פ"י עמוד דק אלא ממעלה וממעמדים בהם מסמרים תלות בהם אצטנים למכירה, ובגזל השטר אסור **סמניירו** יתדות התקועין בו, ו**י"א** דמתני' ככו"ע ואיירי בהוציא ע"מ לחתום.

טבעת העשויה לחותם ולתכשיט - הוציא לתכשיט פטורה אף על החותם דנטפל הוא לטבעת, ואם הוציא **לחותם** חייבת משום משוי.

פ"ו ה"ד

הוצאת מיל מלחמה, יציאת האיש בכלי מלחמה כבסיף, קשת, תריס, אלה ורומח - **לר"צ** תכשיט הוא לו התייב הוא הדי לאדם כדכ' 'חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך' ולכן אם יצא פטור [א.ה. משמע דלתחילה לא יצא ואף דהוי תכשיט וכמבואר במאירי], **ולרבנן** אם יצא חייב חטאת דגנאי הוא לאדם דכ' גנבאות ישעיהו לימות המשח דעתידין להתבטל כלי מלחמה: ו**כתותו הרבותים לאתים** לעבודת הארמה וחגיגותיהם למזמרות' לקצור בהן.

כ' 'חמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים' מלמד שהיו מזויזנים בחמשה מיני זיין דמתני' [אלה' כדתני ר' יעקב תורמין את הגורן שנתקער האלה דהיינו כמין דייקורן עמוד שמערימים עליו את הגורן, ומשינטל מחתיבי מעשי'].

ביית פיל אצעדה (יש שקורין לה פרופסלה) פ"י צמיד על הרגל שלא יפלו הבתי שוקיים - טהורה דהוי תשמיש לכל ויוצאין בה בשבת ואין לחוש שתראה לחברתה כיון דחוששת שיפלו הבתי שוקיים, וכע"ז באופן שיש ב' ביריות עבדי' **כנלים** שלשלת המחברת הבית לחברתה שעבדים לבתולות שלא יפסעו פסיעות גסות וישרו הבתולות, עוד אמרו דכתיב **מאזין** ותשמישו כיון לאדם ואין יוצאין בה בשבת דלימא שלפה לשלשלת שהיא של זהה.

כ' 'ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד שביד [ונכדכ' 'הוצמידים על ידה], טבעת באצבע עגיל שבאחין וכומז לכפר על נפשותינו לפני ה' - י"מ דכומז הוא טפוס של רחם, שהווי מנקבים כדי שלא ידוקקו להם החרים, וי"מ פפוס של דדים.

לעת"ל כשיבוא הקב"ה להשיב את ישראל כ' 'ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים [קורדיקיים מנעל ללא עקב שבהם הנשים תעכסנה, וכ"כ 'וברגליהם תעכסנה], השביסים [שלט"ונה וקמה התלויה בשבכה ויורדת על המצא, וכדאמרו במס' כלים שביס של שבכה], והסהרונים' [עונקיהה תכשיט כמין ירח שתולין בצואר, וכ"כ על 'הסיהרונים' כשיש בצוארי מגליהם], 'הנטיפות' [שלמיני ענק שצוארו הנוטף של החזה] השירות [שיראין צמיד שביד], והרעלות' [בלנדייאה

צנף על כל הפרצוף מלבד העין שיתאהו האדם במראות הלסתות], ה'הפאות' [כיליאו, וכ"כ 'ופארכם על ראשיכם'] הצעזעות [פרופסלה] הקישורים [קרקשיא שקושרין בהם שערן ועוד עושים מזהבים] ובתי הנפש [אסטו מוכריאה דבר שניתן על בת הנפש], לחשים' [קרשיא עגיל הניתן על בית הלחישה פ"י אוחן], 'טבעות שביד, נזמי האף', 'המחצלות [פירזומטא כנתנן] מעטפות קולבין ומעפרן שמלות שמתעטטין בהן], 'מטפות [מבניין רברבן] סדינים גדולים] חרטיים' [זונרין וכו' תגורות שחרוט בהן מיני צורות וכן בגד של משי מצוייר, וכ"כ 'ויצר אותו בחרט' כלי אומנות שחורטין בו צורות], 'גליונים [גלגלייה אבנט שנגלל על הגוף] סדינים [סדינא], צניפות [אולרייה כדכ' 'שימו הצנף הטהור על דראשו', וכי"כ 'צנף מלוכה בכך אלקין'], 'הרדיים [לסוטה לבוש דק כדכ' 'נשאו את רידי מעלי']].

פ"ו ה"ה

מזו במה אשה יוצאה, יוצאת אשה **בחוטי שיער** שלה אף שהם תלושים, והא דאמרי' בריש פרקין דלא תצא בחוטין היינו בחוטי צמר ופשתן שהן רכין וע"ג שיער מהודק טפי וחוצצין, אבל שיער שהוא קשה ע"ג ראש אינו חוצצין **ויוצאת אף בשיער חברתה** ולאו דמאיס עליה ואף משל בהמה דמאיסא טפי, ואף דיוצאת בחוטי שיער מ"מ לא תצא ילדה בשל זקינה ולא זקינה בשל ילדה שמכחו עליהן, והא דתנן לקמן דהבנות יוצאות בחוטי שיער, ואף בחוטי צמר כיון דל"ח דמתרמי לה טבילת מצוה ול"ח דתתלבד ל' חאמי ברה, ול"ח שעל שיערה אלא אף בחוטין שעל הצואר דודאי חוצצין מ"מ ל"ח לטבילה בבנות קטנות - **י"ל דשאני** התם דאין החוט דומה לשיער ודרך הנשים בכך אבל לא תצא בשיער ילדה בזקינה או זקינה בילדה כיון דאפשר להביא שיער הדומה לשיערה.

יוצאת אשה **בטוטפת וסובוטין** בזמן שהן תפורין, וכן יוצאת **בכבול ובפאה נכרית** ול"ח דלמא שלפה להראות לחברתה, [פ"י כל דבר שהוא מתיישב בראש במקום השיער נקרא **פאה**] אבל ברה"ר אסור, ולא גזרו בחצר אטו רה"ר כדי שלא תתגנה על גולה.

יוצאת אשה **במזן שבאזנה** לקלוט צואת האוזן, ומצינו דחכמים גערו בר' ינאי זעירא שייצא עם מוזן באזונו משום רפואה - יש שפ"י משום דס"ל לחכמים דהמוזן מרפא אבל ר' ינאי שייצא ס"ל דהשמן מרפא לבדו, אי"נ מרפא יחד עם המוזן, אבל הקי' מהא דהחושש באזנו נותן שמן ע"ג ראשו ולוחש אי"נ נכנס השמן לאוזנו מראשו ולוחש עליו ולבבד **שלא יתן ביד וא"כ** מ"ט אסור חכמים ליתן במוזן [וצ"ל דנותן המוזן אינו נראה לרפואה דומיא דנותן על ראשו שאינו נראה נותן לרפואה], ואי"ל דנח' חכמים ור' ינאי אלה לכה כר' יוסי דרך כסיוו קרקע תלויה נטעלה בשבת אם יש לו בית אחיזה משום מוסף על הבנין, אבל כסיוו הכלים אפי' ללא בית אחיזה ניטל וה"נ ס"ל לר' ינאי אהבתי ס"ל דבעי בית אחיזה וה"נ בעי בית די במוזן, ומ"מ אי"ל כן דרבה"א אמר דהלכה כר' יוסי, וכן א"פ מאסתבר דנח' דהא אדם חשיב כקרקע ורחב"א ע"כ דעשה שבת יד ולכן יצא בו, וה"נ צ"ל היהיה לר' ינאי בית יד וצ"ל דנח' האם שכיה דאדם מהלך ד' אמות בו כשאינו באזנו.

עוד מבואר דיוצאת **במוזן שבסנדלה** הניתן לתענוג **ובמוזן שהתקניה לנדתה** שיבעל הדם ולא יטנף בגדיה, וכיון דהן צורכי גופה ל"ה משוי, וכן יוצאת **בפלפל** שבפיה לריח הפה **ובגרגר מלח** הניתן לרפואת חולי השיניים **ובכל דבר שנותנת בפיה** לרפואה, והנה תנן דאם נתנה מבעיניו וכל מותר לצאת בו בשבת אבל אינה נותנת בתחילה בשבת משום גזירה של שחיטת סממנין ולכן אם נפל לא תחזיר - **לר' ינאי קאי על פלפל וגזרן של מלח** אבל שאר השנויין במתני' שרי כיון דס"ל לר' ינאי דמותר ליתן מתחילה מוזן שבאזנו, ולחבראי אין ליתן בתחילה לכל השנויין במתני'.

יש תותבת של זהב - **רב** מתיר אפי' בשל זהב דכל שהווי טמון מותר, **וחכמים** אוסרים ושעמדו דהטעם בשן של זהב משום דחייש' שיפול מפיו ומחזירו לפי שעלתה לו ביוקר, ובשן תותבת לא תצא דבושה לומר לגנר שיעשה לה עוד שן וחייש' שתטלטל ד' אמות ברה"ר.

ר' יוסה ור' אמי התירו' רפואה זול"ז לאחד שחש בשיגיו ולאחד שחש באזנו [ש"מ דר' יוסה התיר בשן מאז דשאל על שינו של ר' יעקב ב"א 'מה עבידא שיניה' ולא בטלו מרפואתו].

פ"ו ה"ו

עוד שיוצאין בהם בשבת, יוצאין בסלע **שבצינתי** [פודגרה] מכה בכף הרגל וקושר בה מטבע להגן על המכה ול"ה משוי, וכן קושר אפי' **טס** לכל לבר קשה מגן על המכה.

היוצא יוצאות בחוטין [אפי' רוכך על צוארה דהוי רך ע"ג רך תבונת מ"מ שרי משום דאיירי מתני' בבנות קטנות דליכא לימחש לטבילה].

לגי' דמתני' הבנות יוצאות אפי' בקיטמין שבאזנה שנתנים נקבים שבאזניים כדי שלא יסחמו, אבל בר' בא פי' לשנות במתני' דאין לצאת לקיטמין שבאזנויים.

ערביות יוצאות רעלות ערוף היראש מלבד העיניים ומדיות פרופות מעוטפות בטלית ותולה רצועה עם אבן או אגוז וקמ"ל דל"ח שרוצה להוציא את האבן או האגוז וכן כל אדם, אלא שדברו **חכמים במה שמצוי**.

פ"ו ה"ז

מזו היתר יציאה למדיות כשהיא פורפת ה"מ בפורפת על האבן והמטבע ערש"ש ואף דהם מוקצין כבר בטלו לבגד אבל לא תפורף בשבת - **לחנא דמתני'** **לחנא** תפורף בשבת אף לא על האגוז דאי שרי חייש' שמא יפול ואתי לאתויי ד' אמות כדי לפרוף, [ולא דמיא לישן דאסור חכמים לצאת בה כיון דשאני הני דשן זהב עלתה ביוקר שכן תותבת בושה, אבל הני לאחר האיסור אם יפלו אינה מקפדת ומשליכתן], **ולרשב"ג** **דורפת בשבת על האדם משום** דהוא דבר המטלטל ול"ח לטלטול ד' אמות ברה"ר [וכדאמר רב' דאשה יוצאה בשן תותבת ובשן של זהב ול"ח דילמא נפיל ואתי לטלטלו ד' אמות] אלא אם יפול תפורף שוב.

פ"ו ה"ח

פ"ו ה"ח **שלו** שעושין כמין רחוק וקוקין בו שניח שם רגלו - **לר' יוסי יוצא** בו דהוי כמנעל שלו ולר"מ אינו יוצא בו ולפי דיעקב ה'לכותו ע"ג המקל ואינו עשוי אלא כדי שלא יראה חסר רגל הלא כיון כששוי ונתחייב.

הקב שיש בו בית קיבול לקבל בו כתייתין' בגדים רכין ומוכין להניח ראש שוקו עליהם **טמא** פ"י מקבל טומאת מגע דהוי כלי, אבל אי לית ליה בית קיבול אינו אלא כפשוטי כלי עץ.

סמוכות של קיטע בשתי רגליו שהולך בסמוכות של עור לשווקו **טמאים מדרס יוצאין בהם בשבת ונכנסין לעורה**.

כסא קיטע שבישבו ותבוצו גידי שוקיו ואינו מהלך אפי' על שוקיו ולכן עושין לו כמין כסא נמוך ויושב עליו ודוחף את גופו ע"י שסומן ידיו בכסא זה **סמוכות** שלו - **טמא מדרס**, ואין יוצאין בהם בשבת שאי"ל הילוך כ"כ אפי' לר' יוסי הג"ל, ואין נכנסין לעורה כיון דהן בראש הרגל כמנעל ועשוי להגן על הרגל, ול"ד לסמוכין לדעילי שמואל אמר דיוצאין בקב בשבת ונכנסין בו לעורה, ואילה"ק דאין תליא מהא דבדעהוה תליא בכבוד ולכ שאינו דרך כבוד אין נכנסין בו, ולענין שבת תליא האם צורך הילוך וראיה מסמוכות ומסמוכות דכסא דמתני' דאין הכלל במנעל דמי זה לזה.

אנקטמין כלי להבעית בו את התינוקות כמין חמור משחך - טהורין שאין להם בית קיבול ואין יוצאים בהם בשבת דאינו כלי אחיזה וטכטיש.

פ"ו ה"ט

הבגים יוצאים בקשרים שקושרים שורש של מין הנקרא פיאה ותולין אותו בצואר, ובני מלכים בזוגין של זהב - **לר"ז** זוגין שתולין בצואר ואף קטנים עניים שחברו חכמים בהווה אבל לגדולים הוי משוי [והא דתנאי יוצאא בזוג שבכסותו ולא שבצוארו ח"ו דאיירי בגדולים] וי"מ זוגין שבצוארו של לחוש שיפול ונקטן אין לחוש שיטלטלו ד' אמות ואילו זוג שבכסותו אין לחוש שיפול [ומשמע לעיל כפי קמא], **ולר' אילא** זוגין שתולין בכסותו וכן כל אדם ואפי' לגדולים.

יציאה בצרכי רפואה, **לר' יוסי** יוצאין ביביצת החרגול [ולא שבאזנו] ובשן שועל [לשינה של שועל חי כדי שלא ישן, וכש שועל מת כדי שישן], ובמסמר הצלוב [לעכביתא אפי' מכה] **ולר"מ** אסור אפי' בחול משום דר' אבהו, [יש שהפכו לשי' ר' יוסי ור"מ, אבל אמרו בשם ר' יוחנן כמתני'], ואמרו בשם ר' יוחנן דכל שניכר עליו שהוא משום רפואה מותר.

דברים שיש בהם משום דרכי האמורי - מין לחש **זרגי** **דרציבת**, [ולר' יהודה יש בו גם משום ע"ז שקראו בשמה דרמצינו שהיה אצל הפלשתים דכ' 'וראש דגון ושתי כפות ידיו'] מין לחש דוננו דנין החתוקין חביותי [ולר' יהודה יש גם משום קורבן בשם ע"ז ששמה דן כדכ' 'ואמרו חי אלהין דין], **לאו לאו** [ולר' יהודה יש בו גם משום ע"ז דכ' תתי' ל'א' 'ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכין לא חפצנו'].‏

מותר ליתן עצם על ראש אדם שנתקעה עצם בגרונו שתצא ואין בו משום דרכי האמורי.

מח סימנא מילתא, אף דאיכא איסור ד'לא תנחשו ולא תענונו' מי"מ סימנא מילתא **לאחר ג' סימנין**, כדהוה ביעקב שמתה ע"ר רחל, ר' יוסף איננו, ר'שמעון איננו ואח"כ השיב יעקב 'ואת בנימין תקחו', וכן סימנא מילתא **בשמיעת בת קול** ששומע לאו והן על רצון האדם הלכת כדכ' 'ואזניך תשמענה דבר מאחר'ין לאמרו זה הדרך ילכו בו', וכן כשפינה שר את ר"מ **מביה"ח** חשב כ"ח הקים דוקא אורו והבין קאלו שר קול אומרת שיש לא שם, ור"ה שהיכיש נחש את חשירו הוישב במקומו ולא הארס בבני מעיו, וקרא עליו 'ואתן אדם תחת'ך' וגו', [וכן מצינו ד'**אֶתְּנָן אֲדָם תַּחְתִּיךָ**], בקוצץ עצים ראה שנחש רודף אחר תלמיד בר קפרא שהלך גם לקוץ עצים ואמרו לו על הנחש ורדף הנחש אחרי הקוצץ תאנים, וכע"ז שאמר גרמני אחד מעבדי ר"ה הנחש תתולו לך קפרא שכלב שוטה רודף אחריו], **בר קפרא נכנס לעיב לבק באבצוה ושמעו תינזק שאומר אם בגפו יבוא בגפו יצא והבין שלא יעשה בעיר אלא זה**, ר"ה ור"ל **רצו לראות את שמואל** ושמעו תינזק הקורא 'ושמואל מת' והבינו שאכן מת שמואל, ר' יונה ור' יוסי הלכו לבקר את ר' אחא שהיה תשוש ושמעו אשה הושיעה לבחרתה שלא כלה הנה ולא יכבה נרו של ישראל ובכן ידעו שעדיין חי ויבריא.

ר' יוחנן שאל מוכר מיני מתיקה האם מתרפס מכך, וכשלא קנו אצל אותו מוכר מאותו זמן ששאלוהו ר' יוחנן אמר לו ר' יוחנן שישנה מקומו או ישנה שם.

איסטרוולגיה חוזה בכוכבים אמר על ב' תלמידי ר' חנינא שילכו ולא יחזרו ולבסוף נתנו חצי עגול של גרוגרות לאדם עני וברכן שתתקיים להם נפשם כפי שקיימו נפשו, ואמר האיסטרוולגיה או שהוא דובר שקר או שהאמינותו של שקר, ולבסוף מצאו חצי נחש במשא של כל תלמיד, [כע"ז איסטרוולגיה שנתגייר והסתפק האם לצאת לפי שראה שהוא זמן סכנה אבל אמר שלא נתחבק באומה קדושה שבילך כך בטסא בה', ואח"כ אכלה היא רעה את חמורו, ואמרו דנפל מחמת ספקו וניצל בזכות בטחונו].

כל המנחש סופו לבוא לדין כך שהנחשים והקוסמים רודפין אחריו שנוהג בכל דבר כד' 'כי לא נחש ביעקב' ודרש'י 'לו' נחש, **וכל שאינו מנחש** מחיצתו לפנים ממלאכי השרת שמגלים להם רזי תורה שאינם גלויים למלאכי השרת וכדכ' 'כי לא נחש ביעקב כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל', [ובאותו נבואה עמד בלעם בחצי ימי העולם והעויתו ארכו הימים ולא באה גאולה], עוד אמרו עתידה בת קול להיות מופצצת באהלי צדיקים ואומרת כל מי מפעל עש קל יבוא ויטול שכרו, עוד אמרו דעתיד הקב"ה לעשות מחיצתן של צדיקים לפנים ממחיצת מלאכי השרת ומלאכי השרת שואלין מה פעל קל, **ונאף בעוה"ז** מצינו דאדם קודם למלאכי השרת דמנה את חניניה מישאל ועוזייה קודם מלאך שהלך עמוהו בכבשן האש וכיבו לפניו את האש, ואף נתרפאו באש [ומתחילה קראו נבוכדנצר 'בר אלהין', וירד מלאך וסטרו וכי יש בן לקב"ה, ולבסוף קראו מלאך].

כלל גדול

פי"א

מטל כלל גדול אמרו בשבת, השוכח עיקר שבת וסבור שאין שבת בתורה ועושה כמה מלאכות בכמה שבתות חייב חטאת אחת.

היודע עיקר שבת בתורה ויודע איסור המלאכות אלא דשכח דשבת היים ועושה כמה מלאכות בכמה שבתות חייב על כל שבת ושבת ואין דלא ידע על שבת לשבת ולכא"ו הוי העלם אחד מי"מ אמרי' והימיה הוי דביעל לחילק, [ומ"מ אף שעושה הרבה מלאכות אינו חייב אלא חטאת אחת על כל שבת].

היודע שהוא שבת ולא ידע שהמלאכות אסורות ועושה מלאכות הרבה בכמה שבתות חייב על כל בא מלאכה ומלאכו.

העושה כמה מלאכות מעין מלאכה אחת פי"ב תולדות מאב אחד או אב ותולדה - חייב חטאת אחת הדוי כחור על אותה עבירה בהעלם אחד, ואין חילוק באותו העלם אלא בגופי עבירה שאינם זומין.

הא דנתן בירשא השוכח עיקר שבת וכו' חייב חטאת אחת - **אֵיכָא דחַנְיָ** [וכן שנה ר"א] השוכח עיקר שבת ומשמע שידע ושכח, ולכא"ו אם לא ידע כלל פטור [וכגון קטן שנשבה בין

העכו"ם], כ"מ מהא דפי"י רב למתני' ושוכח' בתינוק שנשבה בלא ידע ש"מ דאין נ"מ בין דיע ושכח ללא ידע כלל, **ולתני דרבי** [וכן ר' יוחנן] כל שאינו יודע עיקר שבת, ומשמע לכא' דדוקא שלא ידע כלל הוי שגגה אחת אבל אי' ידע ושכח חייב על כל שבת ושבת, **אבל אמרו** דאין נ"מ מהא דאמר ר' שמואל דמתני' כר"א **אבל לרבנן** חייב אחת פי' דהנה ר"ע שאל לר"א בעושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת ופי' ר' שמואל דאירי' בודן מלאכות ושגגת שבת [והיינו מציעתא הניל'] והשיב ר"א דחייב על כל שבת ושבת אבל לר"ע חייב אחת, וכיון דמתני' כר"א ע"כ דליבא חילוק בין ידע ושכח ללא ידע כלל דאי נימא דבידע ושכח עיקר שבת חייב על כל שבת ושבת וצטרך לומר במציעתא איירי בכה"ג [דאי נמבואר לעיל דשכח שהיזם שבת הו"ל לחוש דאפי' שבתה כלל דאיכא שבת חייב על כל שבת], ולפי"ז אי' לא שכן לעיקר שב חייב על כל מלאכה מלאכה דאי נימא דגם כהכ"ג חייב על כל שבת ח"ל לא כללו לכה"ג במציעתא ונמצא דמתני' דלא כמאן דאף ר"א לא חייב אלא על כל שבת ושבת [דצ"ל דר"א השיב לר"ע תרתי' ונאף על העושה מעין ב' מלאכות, ולפי"ז מציעתא כר"א וסיפא כר"ע], **ונצ"ב** דליבא חילוק בין לא ידע כלל לידע ושכח עיקר שבת ואינו חייב אלא אחת, [ובדעת ר' יוסי מצינו מח' אם שמע כר' יוחנן או כר"א].

תנן כלל גדול בשבת - **י"א** משום דשבת חלה על הכל יותר משיביעית דאינה אילא בעבודת קרקע, וכלל גדול דשביעית יותר ממעשר לפי שנאמרה שביעית אף באוכלי בהמה, וכלל גדול דמעשר יותר מפאה שנאמר אף בדבר שאינו מניסול לקיום, וב"א דתנן גדול לפי שיש קטן ממנו דתנן לקמן שלל שיש בו ב' דברים, וכן שביעית תנן כלל קטן ממנו [ודתנן אח"כ כלל גדול' אמרו היינו משום גדול מקטנסן שפליגין], וכן גבי מעשר יש כלל קטן [ואחריו יש עוד כלל אבל לא גדול, והוא שזה לקודמו].

ז מקור לחילוק מלאכות בשבת, בשבת דכ' ו'עושה מאחת מהנה' וכיון הדול'ל ועשה אחת אייתר מ"ם דמאחת' ומ"ם דמהנה' ו'נהה', 'אחת' לחייב על כל אחת ואחת, ו'נהה' לחייב על כולם אחת, ו'מהנה' לחייב על התולדות, **ונאָ דלא דרשי' לענין עבודה זרה** י"ל כיון דכ' אחרי מקרא דבאח' מהנה' 'אם הכהן המשיח יורט' וכו' והיבטי פרי' **אבל בעז** גם כהן המשיח מביא שעירה, [ובביאור ההו"א י"לפ' דהנה ר' זכאי אמר לפני ר' יוחנן דזיבת קיטר וניסך בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ויע' בהמשך נד. בזה, והשיבו ר' יוחנן דאף שערב ג' נהרות ממבל לא"י ולא עתה ביזו דתני דאינו חייב אלא אחת, וכיון דתה"א דר' זכאי ר' קין 'אחת' ולא 'נהה', ולד' ר' יוחנן י"לפ' רק 'נהה' ולא 'אחת' לכך צ"ל דהנה בעו"ז אינו חייב סקילה במזיד וחטאת בשוגג אלא בעבודת המיוחדות לאותה עו"ז או שעבד מלאכות שמים כגון יזבח קיטר וניסך ולפי"ז 'אחת' לחייב על כאו"א לעבודות המיוחדות לה, ו'נהה' לעבודת הגבירה וחיוב רק אחת משום עבודת שמים].
הא דלא ילפי' 'מאחת מהנה' **לחלבים ועריות** אף דכהן משיח מביא עליהן פך ונימא לחייב על כאו"א ר"י' בכריתות דתמחויין מחלקין, וכן בעריות הדבא על ה' נשכח חייב על כאו"א, מ"מ לא ילפי' כן כיון דלתיב ביה תולדות [ובגללי יתי' הו' דאף דפדשו בחלבים ועריות 'נהה'], וכ"ת דאיכא תולדה בעריות י"ל הלא עושה הכתוב את המערה כגומר דכ' את מקורה הערה'.

התבאר לעיל דמהנה ילפי' לחייב על כמה מלאכות בשבת אחת והא **דחייב על כל שבת ושבת** ילפי' מדכ' 'שבת הוא לה'.

כ' 'כל העושה בו מלאכה יומת' **ולא העושה בו וחרבו** פי' בשבת אחת חצי מלאכה ונשבת אחרת חצי מלאכה בהעלם אחד, לפי דהשבת כגופין מלאכה, [אבל הקוצר חצי גרוגרת שחירית ורתיב בין הערבים חייב], והנה י"ג דאין הפי' משום דשבת כגופין מחולקין דא"כ כשם שאין השבתות מצטרפות ה"ו שיחלקו ולכן פי' דאה"ו ואין השבתות חולקות וכמבואר בסיפא דמתני' דחייב על כל מלאכה, ומשמע דידע אותה מלאכה לא מחייב על כל שבת [ואוש' דאין השבתות חולקות], והנה דאין חיוב בעושה בו וחרבו משום דדמי אסכול ב' חצי חובות כ"ב כדי אכילת פרס דאין צירוף לחיוב, אבל מ"מ אם אכל ב' כותיות ב' אכילת פרס בהעלם אחד חייב אחת, וי"ג דפדשו כשם שאינו מצטרפות כך חולקות וכדס"ל להך מ"ד לקמן [וחייב על כל מלאכה בכל שבת] ודלא כמבואר בסיפא דמתני' הנ"ל.

גדול שנשבה בין הגויים ואין יודע מתי שבת - **י"א** מונה ששה ועושה שבת, **וי"א** עושה שבת ומונה ששה, **וי"א** מונה ה' ועושה שבת מונה ה' ועושה שבת מונה ד' ועושה שבת וכו' וחרוז חלילה [ונמצא דהנשבה ביום ג' שבות בשבת ודאי ע"ב ב' מחזורים אבל במחזור הראשון תמיד יעבור בשבת, ובכך א"י שנשבה ביום ה' ו', וכו' ודיבאוי בשנבה ביום ג' כיון דביום א' וב' מיד יעשה שבת], **וי"א** [בבבלי] דשבות כל הימים ועושה כד' קיום שבת], והלחן פלגי דס"ל דאינו שותב כל הימים, הלא דלא דמי להא דמצינו **השוול לקדש אשה בעולם** ואין יודע את מי קידש - **לר'** יוחנן חושש לכל הנשים בעולם, **[ולר"ל** אינו

חושש], מ"מ לא חושש לכל השבתות כיון דשאני מקדש אשה הנ"ל דשרי בגירות ומשוחזרת.

נא שאלת ר"ע לר"א במתני' דכריתות, תנן בכריתות דר"ע שאל לר"א העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת בהעלם אחת חייב על כאו"א פי' כולם כולם אחת ויתבאר בהמשך דתני' על מה שאלי, **[הנשיב ב"א דחייב על כאו"א מקו"מ מנדה** שאין בה תוצאות וחטאות הרבה כשבת שיש בה ריבוי מלאכות וחייב על כאו"א] וק"ו לשבת שיש בה תוצאות וחטאות הרבה, **והשיב ר"ע** שאין להוכיח מנדה לפי שיש בה ב' אוהרות [וכוח עליה והיא עילין], ואף דאל"ו ר"א דבא על הקטנות יוכיח מ"מ אמר ר"ע דשאני בא על הקטנות דיכול להתחייב לאחר זמן, עוד אמר ר"ע דאין להוכיח מהבא על הבהמה דאף זה בכלל שאלתו.

לר"ז בשם ר"ח ור' אילאי בשם רשב"ל ר"ע שאל על זדון שבת ושגגת מלאכות דנתן בסיפא דחייב על כל מלאכה ומלאכה והך ר"ע במלאכות הגבה מעין מלאכה אחת אי דמי לאבות וחייב על כל מלאכה או דחייב אחת והשיב ר"א מנדה דאי גרדה חייב על כאו"א כיון דחייב על כל תולדות לפי שמלאכה חלוקת הן [ולא חייב דאף באותו מלאכה עצמה דזמאי נדה כין דפי' בבבלי נבדה חייב על כאו"א] לפי שא"א לערבן משא"כ ב' גרוגרות דאפשר לקוצרן יחד], ולכן תנן בכריתות מלאכות הרבה אבל צ"ב מ"ט כ' שבתות הרבה, **ואמרו דלא הודה לו ר"ע** דתניא היודע שהיא שבת ויודע שהיא מלאכה ואינו יודע שחייב כרת ועל שגגת כרת ג"כ חייב קרבן אם עשה מעין מדה מלאכות חייב על כל מלאכה, ואם עשה מעין מלאכה אחת חייב על כל העלם, ואם היה בהעלם אחד חייב אחת וש"מ דחייב על תולדות רק אחת, ואי ר"ע הודה הוי ברייתא דלא כמאן, [וה"ה דיכול להוכיח ממתני' העושה מלאכות הרבה מעין אחת חייב אחת].

לר' בא בשם ר"ח ר"ע שאלו בשגגת שבת ובזדון מלאכות ובעי האם ימים שבנתיים הוי ידיעה לחלק או הדכל הוי העלם אחד, והשיב ר"א מנדה שראתה והפסיקה ושבו ראתה דחייב על כל אחת ואחת ולכן תנן בכריתות שבתות הרבה אבל צ"ב מ"ט כ' מלאכות הרבה, **ואמרו דלא הודה לו ר"ע** מהא דאמר ר' שמואל דהלכה כר"א במציעתא דידוע עיקר שבת וכו' חייב על כאו"א, וש"מ דר"ע פליג וכמבואר לעיל לר' פריקן.

יש להוכיח דר"א השיב לר"ע על ב' השאלות דב' המ"ד הנ"ל **כיון דר"ז ור' אילאי ס"ל דלא שאלו ר"ע** בשגגת שבת וזדון מלאכות וצ"ל דמודה ר"א לר"ע דחייב רק אחת, ומהא דלא השיב ר"ע כיצד למד מנדה הרי זדון מלאכות ושגגת שבת דיש בה תוצאות וחטאות הרבה אתה מודה שאינו חייב אחת, בהכרח צ"ל דהשיב ר"א על ב' השאלות וכן לר' בא צ"ל כ"ל כיון דלר' בא בשם ר"ח ס"ל דלא שאלו ר"ע בזדון שבת ושגגת מלאכות, בהכרח צ"ל דמודה ר"ע לר"א דחייב על כאו"א, וכיון דלא הך' משגגת מלאכות וזדון מלאכות יש בה תוצאות וחטאות הרבה ודאי אתה מודה שהוא חייב על כאו"א, ובהכרח צ"ל דהשיב ר"א על ב' השאלות הנ"ל.

נב לחזקיה בשם ר' בא ר"ע שאלו תרתי' כר"ז וכר' בא, ואוש' הא דאמר ר"ע הרבה מלאכות והרבה שבתות, וכן תני רבי דשאלו בהרבה מלאכות והרבה שבתות מעין מלאכה אחת בהעלם אחד פי' האם חייב על כולם או על כאו"א, והיינו מזיד בשבת ושוגג במלאכות וה"ה דבשגג בשבת אלא דאי חייב על כל מלאכה היינו משום שגגת מלאכה, [ואפשר דאפי' בשגגת שבת וזדון מלאכות לא ס"ל דחייב על כאו"א], שבתות הרבה מעין מלאכה אחת היינו זדון מלאכות ושוגג בשבת.

וכיון דהשיב ר"א על ב' השאלות דתולדות כעיקר וקאמר ר"א דחייב על כל אחת ואחת איליה"ק כיצד מביא חטאת על מזיד בשבת כיון ומתאי עליה על השוגג והשבותות מחלוקת, וכן צ"ל איפכא בודון מלאכות ושגגת שבת.

אף ר"א דיליף מנדה לחייב על כאו"א ס"ל דדרשי' אחת' לחייב על כאו"א כדאמר ר"א דגדול הנשבה בין העכו"ם ונשכח ממנו עיקר שבת חייב כל כאו"א וכה"ג א"א ללמוד מנדה דשאני נדה יודוע עיקר נדה.

הובא במתני' **ומזיד בשבת ושוגג במלאכות** חייב על כל מלאכה ומלאכה כיון דאם יאמר לו דמלאכה זו אסורה יפרוש אבל עדיין יעשה אחרות, משא"כ שוגג בשבת **ומזיד במלאכות** חייב על כל המלאכות אחת, לפי שאם יאמרו לו ששבת יפרוש מכל המלאכות, ואם שגג גם **במלאכות וגם בשבת** - י"א דחייב רק אחת, אבל י"א

דכ"ש משוגג במלאכות וזוון שבת דיהא חייב על כל אחת ואחת.

גַּן קצר חצי גרגורת בשבת זו בודון שבת ושגגת מלאכות ונודע לו דקצירה אסורה בשבת וקצר חצי גרגורת בשבת אחרת בודון מלאכה ושגגת שבת - ר' **ירמיה** הסתפק לפני ר"ז דלכא' אף שגגות מצטרפין אבל אין השבתות מצטרפות כדתינ במציעתא דמתני', ומאיךך תמחויין חולקין ומצטרפים כדס"ל לר"י שאם אכל ב' כיתים מב' תמחויין בהעלם א' חייב שתיים לפי שהם מילקהו אבל אם אכל חצי זית תמחויי זה וחצי זית מאחר חייב ר' ו' וירמיה השיב דאינו יודע טעמו ולא במתחויין **והא דתנן** כתב אות בשבת זו ואות אחרת בשבת אחרת ר"א מחזיב ור"י פוטר אייל דאיירי בודון ולכך פוטר ר"י משום דאין צירוף לחיוב מיתה, א"י בודון שבת ושגגת מלאכות דאין מצטרפין השבתות רק בשגגת שבת [ואש"ל לפי"ז גורסי' חייב חטאת], מ"מ אייל כן כיון ד"ליל ק"ו דאם זדון שאינו חולק בודון שבת ושגגת מלאכה, דחייב רק על כל מלאכה אבל אינו חייב על כל שבת ומ"מ אינו מצטרף ודאי שגגה שהיא חולקת דאינה מצטרפת [ואין לזהות וטעמה דודון אינו מחלק לפי דלא שייכא ב' מיתות כיון ד"ליל כגון שהתרו בו במלקות וכמ"ד דלאו שניתן לזהות מיתת בי"ד לזוקין עליו].

יש שאמרו דהספק דוקא בשבת אחת האם מצטרפים **בקצר** בשחרית ובין הערביש של אותה שבת חצי בשגגת שבת וזוון מלאכה וחצי בודון שבת ושגגת מלאכה, וכע"ז ילה"ס באכל חצי כזית בידיעת הקודש ובהעלם טומאה וחצי כזית בהעלם קודש וידיעת טומאה.

דפשיט ר"א מנדה לשבת דחייב על כל שבת ושבת י"ל דאיכא חילוק לשבת מחמת הימים שבינתיים, ובנדה י"ל דאיירי בנדה קטנה שלא ראתה כל שבעה ושומרת יום כנגד יום וימי הפסק טהרה הוא כידעיה לחלק.

ר"א בי"ד שמעון פי' למתני' דכריתות דר"ע דשאל לר"א כמה חייב הבא על נדה אחת ה' בעילות בהעלם לר"א והשיב ר"א דחייב על כאו"ב בק"ז משבת שיש בה אזהרה אחת לנדה שיש בה ב' אזהרות, אבל הק' דאף בשבת אם קצר וחזר וקצר אינו חייב אלא אחת וקז' זו למ"ד דהק' ר"ע בשגגת מלאכות, **ואמרו דלמאי דאמר בשמאל** דכל הלא הלכתא דמתני' כרא"א אבל לרבנן חייב אחת ה"ל ובנדה חייב אחת ומנ"י דהק' ר"ע דיהא חייב על כאו"ב לישני לר"א, אבל לדידי חייב אחת.

פ"ה ה"ב

אבות מלאכות הן - הזורע, החורש, הקוצר, המעמר, הדש, הזורע, הבורר, הטוחן, המורקד, הלש, האופה, הגוזז את הצמר, והמלבנו, המנפצו, הצובע, והטווה, המיסך, העושה ב' בתי נירין, המנפץ שני חוטיין, הפוצע מנתח ב' חוטיין, הקושר, והמתיר, התופר ב' תפירות, הקורע ע"מ לתפור ב' תפירות, הצד צבי, והשוחטו, המפשיטו, המולחו, מעבד את עורו, הממחוק, המחכתה, הכותב ב' אותיות, המוחק ע"מ לכתוב ב' אותיות, הבונה, והסותר, המכבה, והמבעיר, המכה בפטיש, והמוציא משרות לרשות.

גַּן מקור לטל' מלאכות שבת - י"א כנגד לט' פעמים דכ' בתורה מלאכה, [ואין להסתפק האם מחשבים 'מלאכות' כרתתי כיון דר' אחא נתן עיניו בכל התורה ולא מצא דכ' מלאכות], אבל ילה"ס כיון דאיכא מ' מלאכה האם לא חשבי' ליוביא הביתה לעשות מלאכותו' ומכ"ד לעשות צרכיו, או דלא חשבי' לויכיל אליקים ביום השביעי מלאכותו או עשה' ואי חשבי' לויכיל אלקיים צ"ע דהלא כ' ב' מלאכה בפרשת יזכור, ומ"מ אף למ"ד זה אבות המלאכות שקבעו חכמים כנגד מלאכות שהיו במשכן דא"ר לומר שמגירי להניי מלאכות, [אששונים], אבל תני רשב"י דמלאכה הכתובה באיסור מלאכה ביו"ט באה להשלים לטל' אבל אין לחשב לכל היכא דכ' מלאכת עבודה' כיון דהוה טובא.

י"א כנגד לט' מלאכה ועבודה הכתובים בפרשת המשכן, וי"א מדכ' 'אלה הדברים' - י"מ משום דאלה בגי' לו ועוד ג' דרשי' 'דברי הדברים', וי"מ משום דלא מונעין רבנן להחליף אות' ה' בח'.‏

מניין התולדות, ר"י ור"ל עסקו ג' שנים ומחצה ומצאו לט' תולדות לכל אב מלאכה וסמכו תולדות לאבות ומה דלא מצאו אב שאינו מלאכה גמורה אלא גמר מלאכה סמכו למכה בפטיש, **בני ר' חייא רובא** עסקו בהאי פירקא ו' חודשים ומצאו ו' תולדות לכל אב [ואולו שני' אביהם דתני ר"ח הקוצר בתבואה הבוצר בעבים המוסק ביתים הגודר בתמרים התולש, והאזורה בתאים חייב משום קוצר], ואמרו דלא טני

בו' חודשים כדמצינו לר' יהודה ב"ר עסק במכשירי ו' חודשים ואלוהו לטף ו' חודשיהו לר' ידע להשיב, ואמרו דניכר הוא זה שלא עבר על פיתחה של תורה'.

תני לט' אבות חסר אחת דאם עשה כולם בהעלם אחד חייב אחת, [א.ה. המפרשים גורסו דחייב על כאו"ב].

כלל ופרט שאינם סמוכים וכלל אחר הפרט, הובא לעיל דר' זכאי סבר מתחילה דזיבח קיטר לעז' בהעלם אחד חייב על כאו"א, ור' יוחנן השיבו דחייב אחת, והטעם דאינו חייב על כאו"א כדמצינו גבי שבת פי' הדכל היו בכלל לא' תעשה כל מלאכה' וכ' לא תבעור אש' פי' דיצאה הבערה שהיא מעשה ללמד חיוב כאו"א, וה"כ בעי"ז תעבדם' כלל וכ' לא תשתחוה להם' פרט - י"א דל"א בעי"ז, משום דל"א כלל ופרט שהם סמוכים, ואף דכ' לא תשתחוה לאל אחר' וכ' 'זובח לאלהים יחרם' ואינם סמוכים מ"מ כיון דאיכא סמוכים בעז' לא דרשי', וי"א דדרשי' אף כפרה סמוכים, ומ"מ לא דרשי' בעז' משום דהכלל אחר הפרט, וי"א דדרשי' אף כשהכלל אחר הפרט מ"מ לא דרשי' בעז' משום דבשבת הוא כלל ופרט בעבודה, ובעי"ז הוא לכל בעבודה ופרט במלאכת הגבוה, וי"א דלא דרשי' בעז' משום דהשתחווא היא לצורך לפי שאין בה מעשה לדיפפח קומה הוי מעשה טואט, א"א דינה עבודה בפנים, משא"כ הבערה דאית בה מעשה [וכדתיני חזקיה דזביחה יצאה ללמד על הכל, והשתחווא ללמד על עצמה לפי שאינה מעשה].

גַּה אילה"ק דא"א ללמוד לחלק מהא דיצאה הבערה, מחמת דבעי ללמד שאין בי"ד **דנים בשבת** - כיון דאיסור דין בשבת ילפי' מדכ' 'בכל מושבותיכם' וכ' 'להקת משפט בכל מושבותיכם', אבל הלימוד לחלק ילפי' מהעברה גופא.

דבר שיצא לצורך אינו מלמד, **ודבר שיצא שלא לצורך** כהבערה למלמד, **ב' דברים שיצאו ללמד** מצינו מח, דנהג' כ' כי כל שאור וכל לבש לא תקטירו' כל שממנו לאישים כל שעלה ממנו לזמבח הרי השיריים ממנו בבל תקטירו, כגון המעלה מבשר חטאת, אשם, קדשי קדשים, קדשים קלים שהעלו מהם אימורים, ומותר העומר, שתי הלחם שהעלו מהם חלבי כהם עזרת, לחם הפנים, שירי מנחות שהעלו מהם קומץ, ומהשאר ומדהבש, יש שלא גורסים שאור ודבש כיון דכ' בקרא להדיא, ולפי' הרמב"ם דאין חייבים בהנ"ל אלא עם שאור ודבש א"ש, וגם לחו' י"ל דחשיב להו אגב הני, והנה ר"א שאל לר' יוחנן דנימא שיצאו שתי הלחם ללמד על שאר קדשים דאיכא איסור העלאה לכבש דכ' 'ואל המזבח לא יעלו' ומשמע על העלאה ואפי' על הכבש, [וה"מ דחייבי במעלה לעבודה אבל שלא לעבודה, א"נ שלא לשם עצים אינו חייב דכ' 'לריח ניחוח'], והשיב לר' יוחנן דכ' 'אותם', ואי לאו 'אותם' ה"א ושתי הלחם וביכורים [דכ' בהאי פסוק] ילמדו לאיסור עליה לכהש, וש"מ דב' דברים הבאים כאחד מלמדים, ולפי"ז - י"א דב' דברים שיצאו ללמד כשם שמלמדין ו' דיצאו ללמד על עצמן ה"ן חולקין, וי"א דאף דמלמדין מ"מ אין חולקין כיון דאין לדמות דבר זה לזה, **ויש שאמרו** אפיכא, ומוכח דאין חולקין מזה דשאל ר"א דוקא על איסור לכבש, ולא הק' דיצא שתי הלחם ללמד על הכלל כולו לחלק שאם יעלה בשר חטאת ושתי הלחם יליק שמים, וש"מ דאף חולקין מ"מ מלמדין, [וצ"ע אלה בעי' ללמד על עצמו דאיכא חיוב בעולין לכבש, והוי דבר לצורך ואין חלק].

ר' ישמעאל גם ס"ל דשני דברים חולקין, דתני ר' ישמעאל י"א דנתחשו לו תעוננו' דיצאו מהכלל דלא ימצא כן וגו' מעונן ומנחש ומשפץ' וכל הני בלאו אחד, ויצאו ללמד לאו במעונן ולא במכשף אף שהם ב' דברים, והנה אף אם הלאוין מחולקין, מ"מ אלא בכלל איכא חטאת אינו חייב על מהם מעשים אלא חטאת אחת, [שאין איכא חטאת אחת אלא דבר אחד כרת], והכא הסתפקו בכלל בכרת ופרט בכרת פי' דאיכא פדוה כרת א' על ב' לאוין, האם איכא ב' חטאות או לאו.

עוד דס"ל דבר שיצא ללמד על הכלל, ש"מ מ' ישמעאל הנ"ל דס"ל דהפרט יצא ללמד על הכלל, וכן ס"ל לר' יוחנן דיצאה אחותו מהכלל ד"כ לא אשר יעשה מן התועבות האלה ונכתו' ללמד על הכלל לחלק על כאו"א, והנה בפרשת קדושים יצאו מהכלל כמה עריות שחייבים מיתת בי"ד, והק' ר"א על כמה עריות שאין בהם מיתת בי"ד ויצאו מהכלל, ולכן צ"ל בדת' ר' יוחנן דהא דיצאה 'ערות אחות אמן ואחות אבד' לא תגלה והי שררה הבר' כיון דיצא ללמד חיוב בהעראה, והא דיצאה כער' ואיש אשר ישכב את אשה

דוה וגו' את מקורה הערה' י"ל דקמ"ל דחייב בהעראה אף בנדה דאיסורה משום טומאה ולא משום שאר' כשאר עריות.

גַּן דיצאה ואיש אשר ישכב את דוותרו' וכו' - י"א לידון ב' עריריים ימותו' [שניהא מקרב בניין], והא דיצא 'ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא' לדיון ב' עריריים יהיו' [ימותו בלא בניס], וי"א דכל כרת הוא וזרעו נכרת והא דיצא דוותרו דדוקא דוותרו שהיא אחות אביו מאביו של אביו, אבל בלא ערירי, א"ל דיכא בה כרת אלא לאו, וכדן גאולה ב'או דודו או בן דודו יגאלנו' שהיא דוקא בידו שהוא אחיו מאביו כמבואר בבבלי דמשפחתו היינו משפחת האב הקרויה משפחה. **אשת אחיו מאמו** - לר"ע דילפי' למד מלמד ילפי' מדודתו שלמדה מאמלו, ור' ישמעאל י"א למד מלמד יליף משאשת אחיו מאביו לאחר מיתה של ה' היתר ביבום משא"כ אשת אחיו מאמו דליכא יבום.

עוד בחילוק לאוין בעריות, ומקור לית בנשים, לר"א הקי' כל הני ק"ע לר' יוחנן למה יצאו שאר עריות, ל"ל דהנה דואי איכא חילוק בעריות מדתנן לו כריתות ואמרו דאם עשה כולם בהעלם אחד חייב על כאו"א' כיון דכל ב' לאוין וכרת אחד הלאוין חולקין לכרתה, כדמצינו דכ' ב' לאוין 'על בשר אדם לא יסך ומבמתנתו לא תעשו כמהו' וכ' 'מיש' אשר ירקח כמותו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת עמישו, ואף ר' יוחנן מודה בה, והא דבעי לדרוש מאחותו, כיון דב'באנשים הכתוב מדבר' י"מ דלא מצינו חיוב על הנבעלת בכל ערה וערה, י"מ הדור מהנ"ל ויליף חילוק כריתות כר"א, ובעי אחותו ללמד על כל האשים שהם כרת, וי"א יליף לנשים מדכ' 'ואל תלמד' אחד האיש ואחד האשה לשון גבים ואף אשה בכלל, ולפי' בתאף אף באשה נאמר בסיפא דקרא ונכרת, ור' יוחנן ס"ל דאינו מחוור למילף מינה כיון ד'תקורבו קאי על איש איש'.

חילוק חטאות בקדשי מזבה, עוד הוכיחו דכלל בכרת ופרט בכרת היכא דאין הלאוין חולקין מ"מ הוי כלל ופרט דשמואל שאל לר"ז דיצאו שלמים ויחלקו לאוין על כל הקדשים בטומאה שלמים היו בכלל כל הקדשים דכ' בפרשת אמור 'כל איש אשר יקרב וגו' וטומאתו עליו ונכרתה הנפנה ההיא' היינו אכילה, וכ' 'והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וטומאתו עליו ונכרתה', ויש מ"ק שמואל דפרט שיצא מהכלל מלמד, והשיב ר"ז דיצאו לצורך ללמד דאין כרת אלא בקדשי מזבה, אבל בקדשי הבית שאין עונשן בכרת אין פיגול ונותר וטמא, **ויש להוכיח ממתני'** דאין חילוק חטאות מדתנן קדשי מזבה מצטרפין זה עם זה למעילה לחייבי עליהן משום פיגול ונותר וטמא כגון הנהגה מב' מיני קדשים ומצטרפים לכזית, משא"כ בקדשי הבית, ואם הם מצטרפין ודאי דאין חולקין ושמואל שאל רק מה המציון דאין חילוק חטאות.

עוד המציון דר"א ס"ל דפרט יצא ללמד על הכלל, דהנה **החורש בשביעית לר' יוחנן** לוקה, **ולר"א** אינו לוקה, דהכל היו בכלל 'ושבתה הארץ שבת לה' ויצאו זריעה וזמירה דכ' 'שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור' ללמד דלוקין על כל עבודה שהיא בארץ ובאילן, ור' יוחנן פליג - אי"ל משום דהוי ב' דברים אין מלמדים כיון דאף דאין חולקין מ"מ מלמדין, אלא משום דלר' יוחנן כלל בעשה ופרט בל"ית, אין עשה מלמד על ל"ת ואין ל"ת מלמד על עשה, ולר"א עשה מלמד על ל"ת, ואין ל"ת מלמד על עשה.

גַּה לר"א פשיטא דשרי להקשו בור שחיחן ומערות בשביעית דכשם שיצא הפרט להקשו עליו איסור, ה"ז הנינו הימה, אבל לר' יוחנן כשם שאין הפרט מלמד לאיסור ה"ז אין מלמד להיתר, אלא צ"ל דאף לר' יוחנן איכא עשה, דכ' 'שש שנים תזרע' וכן 'שש וגו' תזמור' ודרשו ולא בשביעית ולא ל"ל שהוא ב' סמאל עשה הוי עשה ואף לר' יוחנן א"ל הפרט ללמד על הכלל דכל עבודה בקרקע ובאילן אסור, ויצאו בורות שחיחן ומערות שאינן באילן אלא בקרקע. **החורש בשביעית** למ"ד דס"ל דאין עשה מלמד על ל"ת לר' **ירמיה** עובר בעשה, **ולר' יוספה** אפי' עשה אין בו, וצ"ל דהא דכ' 'ושבתה הארץ שבת לה' כיון דאינו בכלל ופרט קאי בוריעה וזמירה.

תניא גבי שביעית **יכול** יאה לוקין על התוספת ויליף מקרא דאין לוקין לר' יוחנן פי' הבטייחא יכול יהיו לוקין על חרישה בשביעית, ור"א דס"ל לוקין על חרישה, פי' לברייתא יכול יהיו לוקין על איסור חרישה בערב שביעית משום תוספת האשונה היינו איסור חרישה ביערב שביעית משום תוספת שביעית [בשנה הבין מפסח ושהא דיוק מעצרת], ונתניא דמסייע לר"א ור"י מספיק דברייתא דהד מ"ד יליף קרא ד'שש שנים תזמר כרמ' ומפי'

בתוספת שבועית כר"א, וחד מ"ד דייק קרא ד'שך אל תזרע' וגו' אבל הורוש שבועית אינו לוקח.

הובא לעיל דס"ל לר"א דדרשי"י כלל ופרט בעשה ול"ת, והנה מצינו היקש דלוקין על שחוטיו חוץ בין בעלגא ובין בשחיטה, מדכ' 'השמר לך פן תעלה עלתנין' והשמר לשון לאו, וכ' 'שם תעלה' ולא תעלה בחוץ והוקש לדכ' 'שם תעשה' ולא בחוץ לחייבו בל"ת כהעלאה, ואין להק' לר"א ל"ל היקש הלוא י"ל כלל ופרט [אעפ"י שהלל ל"ת והפרט עשה] ונימא דלוקין על העלאת ושחיטה בחוץ - כיון דאהר"ג אצ"צ הליקש אלא ללמד דהשוחט וזורק ומעלה חייב על כל אחת ואחת ולא נימא כדאמר'י גבי שבת דחפר, חרץ, ונעץ חייב רק אחת משום חופר.

אבות ותולדות, כל דתנן אבות איכא תולדות כד' **אבות וזיקין**, ושור ורביע, יניגחה הקרן פי' ניגחה דחיפה הוּו אב, ותולדות הן קרן נשך רוב בני עיט, **אבות הטואמה** השרץ שכתב זרע, ותולדות השרץ מרופות פיו, מעונות, אב הטואמה טרע, את הכל וולד הטואמה אינו מטמא אלא אוכלין משקין, ואוכלין ומשקין וכלי חרס אינן נעשים אב הטואמה לטמא זיבה שאינם נעשים אב הטואמה אדום, וכן אין נעשין מטבב ומושב הוב שהוא אב הטואמה, [חוץ מראוי למטבב, מושב המיוחד לשיבה].

חורש, הנה כל דהוה במשכן הוי אב [שהיו חורשין לצורך הסממנין לשמן המשחה, ולקטורת ולצבוע הייריעות], ותולדותיו חפר ונעץ.

נח שיעור **חורש**, כדי ליטע זכורתה של חטיטין, אבל גבי הוצאה הישעור אחר כדתנן זרע קישואים בשנים, וכן דילועים פול המצרזי וחיתים מדיות ואף שעומדת לאכילה מי"מ אין שיעורם בגרוגת דמחמת שהן צביבות עשו אותן כשא"כ זרעוני גינה שאינם נאכלים.

כל דבר שהוא אבן הקרקע חייב משום חורש כחופר, חורץ עושה חריצים, נועץ, מדיר עושה דיר לבמהת שיזבול השדה, מעדר סביב הגפנים, מכבד, מרבץ, מפעפעל משבר ומרכך גושים, וכן המבריה בחרישים קוצץ בעצי היער לעשת הקרקע בורה לזרוע שם, והמצית אור בשדה קנים ובאגד התמרים כדי שיחורו וינצמחו, ואז כדי שיוכל לזרוע שם, וכן אין חופרים אמת המים כשהיא מכשרת צדדיה לזריעה ה"ג אין חורשין שבועית ופי' ר"ז דהיינו מטעם שמכשרת צדדיה, והמסקל אבנים, והבונה ובחורג'ות גביא כדי שיוכל לדרת לשם למלאות מים להשקות שדותיו, ובחורג'ו י"ל דאלא מסתבר דיהא חייב בכה"ג משום חורש, אלא מדרגות חריש שמישר הגורים לזרועות שם, והממלא מים בנקעלים שתחת הזיתים, והעושה עוגיות לגפנים וליכא משום חופר לפי שא"צ לפרויי הקרקע מים.

המבטל גבילה ביו"ט ל"ל לוקה שלא הותר בישול אלא לצורך אכילה בלבד, **ולר' יוחנן** אינו לוקה משום מבטל, ואף דאי"צ צורך אכילה ואפי' צורך דה"ג והורוש ביו"ט פטור דתנימא **לצורך** אולם נפש, וזקן אוכל נפש הורוש ביו"ט פטור דתנימא **מתוך** שהותרה חרישה לצורך כיסויי הדם דנהג תנן בביצה הדחוחת היא ועוק לב"ש יחפור בדרך חיבה, ולב"ה י"א שחוט אי"כ היה לו נפש מנוח ביו"ט ומורים ב"ה שאם שחט שיחופו בדרך ויסב, וס"ד משום דאתי עשה דכיסוי הדם ודחי ל"ת דיו"ט, ואמרו דאין להק' כן כיון דלא הותרה חרישה כדרכה אלא בדרך והוי שניוי ממלאכה דאו' ואינו אלא שבות והתירו לצורך מצוה, אבל לא מצינו דהתירו חריש דאו'.

גדר מלאכה שאי"צ לגופה אליבא דרבנן, יש שת"י לפני ר' יוסה ולא תק' על ר' יוחנן הג"ל, דה"ג החורש ביו"ט היא פטורה, ד"ל דיתר חרישה ביו"ט משום שהוּו מלאכה שאי"צ לגופה וכדס"ל לר"ש ובמתני' אי"צ לחרישה אלא לעפר, וכיון דהאיסור ג' מדרבנן התירו, אבל י"להק' דא"כ כיצד שנה ר"מ כד' קולי ב"ש וחומרי ב"ה הלא ס"ל לר"מ דמלאכה שאי"צ לגופה חייב [ונימא כג'], וכ"ת דר"מ כר"ש, הלא בני הישיבה מנו רק לר' יוסי כר"ש וגבי המכבה מפני שהוא מתישר וכו' דר' יוסי פוטר כהכלם וכו', אבל מנו גבי לר"מ, וכ"ת דמ"ד כר"ש ויוסי מהו דהסתפקו, ורבנן א[-] אף רבנן מונו בכה"ג שפטור דהנה הקוצר לצורך עשבים חייב משום קוצר ופטור משום מייפה את הקרקע, אבל הקוצר לייפות את הקרקע הסתפקו רבנן האם חייב שתים כיון דמ"מ אית ליה עצים ושמת יצטרך להם, וה"ג ס"ל לר' יוסי דההורש לצורך כיסוי מי"מ ירכן את הקרקע [ושמת יצטרך לכן], משא"כ היכא דרק מייפה את הקרקע, אבל אי"ל כן כיון ולרבנן לעולם חייב שתים, והך בעיא אף אליבא דר"ש ואף לר"ש יהא חייב משום שמא יצטרך לעצים, **ואמרו דאין להוכיח כן**, יוסה מהו דדש שחטו - אם לגופו לאוכלו **פטור** משום דאי"צ לזרע ואף לרבנן דחייבי מ"מ מרזו משום

דאין דרך דישה אלא בצרץ לציר, ואם להוציא ציר חייב משום מפרק, אבל מי"מ צ"ל דהיינו לר"ש אבל לרבנן חייב דמי"מ סהטו.

נט תולדות הזורע, כל שהוא מבחיל את הפרי חייב משום זורע, הנוטע, המבריק את הגפן ממקום זה לאחר, מרכיב מזית זה לזית אחר, המקרסם ענפים יבישים מהאילן ועי"ז צומחין הפירות יפה, המזרד נתנוף לחים מרובים שיש באילן, המפסל נוטל הפסולת, המזהם נוטן זבל במקום שקליפת העץ נופלת, המפרק אבנים שע"ג עיקר האילן, המאבק מכסה בעפר שורשים מגולים, המעשן עשן תחת האילן להפיל התולעים, המתלעעע נוטל התולעת, הקוטע עליו להקל משא האילן, הסך בשמן פני תאנה כדי שיהיו נשמיות, המשקה, המנקב וממלא שמן, העושה בתים להגן על האילן מפני החמה, וכן כל דבר שהוא להבחיל את הפרי.

הנוטע בשבת חייב משום זורע והיינו נטיעה עצים, והזומר כנוטע דגם הזומר חייב משום נוטע, **הנוטע והזומר בשביעית** לכ"ו ע"י חייב שתים משום דנוטע כזורע, ומשום דבשביעית כ' לאו גם בזומר, אבל אי"ל דנט' האם חייב שתים ונימא דכמו דר"ז ס"ל דזומר כנטו' ה"ג ה'נטב כזומר' והנוטע וזומר שבביעית יהא חייב רק אחת משום זומר, מ"מ אי"ל כן כיון דלא אמר ר"ז אלא לענין שבת דזומר חייב כנוטע, ולא יצא זומר שבביעית מכלל זריעה אלא לחומר'א ולא כדי לפטור משום זורע.

תולדות הקוצר, הקוצר בתבואה, הבוצר בעבים, המוסק ביותם, הגודר בתמרים, התולש, והאורה בתאנים חייב משום קוצר.

גוזז ועז"י הגזיזה צמיח כגון הגוזז מני עשבים הנקראים ספוג גומי קורלין או כוסבר, חייב משום קוצר ומשום נוטע.

הנותן עציץ נקוב על עציץ נקוב חייב משום קוצר ומשום נוטע.

הגוזז קורת השקמה חייב משום קוצר, ומשום נוטע, ואם מוחקה חייב משום מכה בפטיש.

השולה דגים חייב משום קוצר וכן כל דבר שאתה נוטלו ממקור חיותו ואף שאינו בגדילי קרקע.

תולדות המעמר ועוד, וי"י דישה מר"ש תולדות מעמר ושכתן, אבל אמרו דהנה **השוחק אורז או שעורין** חייב משום דש, ו**השוטח** צימוקין ומססולה ובוקלטה מיני אוכלין, כשחזור ומקבצן חייב משום מעמר כל שהוא שנוגע האוכל זה בזה, וכל שנוגע להסיר הקליפה חייב משום דש.

אשה - **המערבת בחיטים** כדי שיצא מהם הפסולת חייבת משום מרקד, כשמפוררת ראשי השבלים חייבת משום דש, כששוברת הקליפה שבצד חייבת משום בורר, כשמוסיפה לתכוש חייבת משום טוחן, כשהיא מנפה חייבת משום זורה, **מגרה מלאכתו** משום מכה בפטיש.

כותנה - בתחילה כשמכה **בקופא** שיצא מהקליפה חייב משום דש, ואח"כ כשמכה **במעריבה** עץ ארוך חייב משום טוחן, ואח"כ **באפסטיטה** לפזר הקליפות חייב משום זורה, **כשבורר בכף** חייב משום בורר, **כשמחלק הפשתן** חייב משום מנפץ, **כשתולשו** חייב משום תולש, **כשגומר מלאכתו** חייב משום מכה בפטיש.

שום - כשמפרך בראשו חייב משום דש, **כשפורך בקליפתו** חייב משום בורר, **וכששוחק במזוכה** חייב משום טוחן, **כשנותן בו משקין** חייב משום לש, **כשמשקע באנטרין** דפוס משקעו בו ונעשה גוש חייב משום בונה, **כשמצויא את** הגוש מהמלי חייב משום מחתן, **ובגמר מלאכתו** משום מכה בפטיש.

סיקורא מיני זרעים שעושים מהם צבע - כשגומר הקליפה חייב משום בורר, **כשכותש במרוגזייה** כלי לכתוח בו הזרעים חייב משום דש, **כששוחק במזוכה** משום טוחן, **כשנותן משקין** משום לש, **כשמשקע באנטרין** דפוס משקעו בו ונעשה גוש חייב משום בונה, **כשמצויא את** הגוש מהמלי חייב משום מחתן, **ובגמר מלאכתו** משום מכה בפטיש.

עוד במלאכה שאי"צ לגופה ומפרק, לר' יוחנן דגים שחסטן לצורך גופן פטור דהוי מלאשצ"ג פטור, ולצורך צירין חייב משום מפרק, ורב ג"כ ס"ל לחלק בין לצורך גופן לבין לצורך עצמן ו-] כבשים ירק חי' כבוש בין וחומץ, שחסטן לגופן מותר דשן אדם שפרק אלה ביותים וענבים, ואם למימיהן אסור, שלקות וקיות משלקו ברוחתיין בין לגופן בין למימיהן מותר כיון דאין ימיהן משקה אלא אוכל, מותר, **לשמואל** ל' כבשים ובין שלקות בין לצורכן ובין למימיהן אסור דלא מחלק בין כבשים לשלקות ובין לגופן או מימיהן.

בצל שריסוקו להוציא השרף אם ליתן טעם בבצל חייב, ואם **להוציא שרפו** כדי שכל זיקק לו מותר.

מותר לטמון צנון במלח כדי לתבל, א"ל ש'עשה קלה, ובבלד שלא יהא.

ס דבר שאינו מתכוין, מביא אדם בגדיו מבית האומן ואף שאינו יודע מיתו ולבושן ואם יתקרע יתקרע לפי שאינו מתכוין, ואינו פעמיים בית הצואר תפור, וקמ"ל דאפי' יבושן ואין בכל כנפו, וכע"ז י"ב שנסתכלו בגלדי בקוצים מתוין במקום צינעה משום נדואה ממקו, ובלבד שלא יקרע ולכן יתיר במתנות, ואם נקרע אין בכך כלום.

נפל טיט בבגדו ממרחו בידו אחת ובלבד שלא יכססו ישפשו הבגד זה בזה, שמתלבן יפה ע"כ.

ניעור הבגד מהטל שרי באדם אחד ולא בג' בני"א, וילה"ס בב' בני"א.

המסתנף אחר הרחיצה - י"א דשרי בב"א אבל לא אבר אבר, וי"א דאסור אף בב"א [וכן אסור כשר' אבא נכנס לרוחץ עם ר"ן].

נפלו מים על בגדו - י"א דשרי ניעור, אבל לא יוריד את המים בידו, וי"א איפסא כיון דבדי מוריד רק מים, אבל הניעור מציאי גם מים הספויים בבגד והוי מלבן.

הרוקק מבליע בבגדו ואינו חושש משום כיבוס, שאינו אלא הרב מועט.

הרוקק במקום פסיפס מוצף לכ"ו רוקק ושף בגולו, ובמקום שאין בו פסיפס - י"א דרוקק ושף שאין מתכוין למרח ולאשווי גומות ואי"ז פסיק רישא, וי"א דאינו רוקק ואינו שף דיש לחוש לאשווי גומות.

רוקק ופריחתו הרוח וכל דבר שהרוח מפריחתו חייב משום זורה משום שהרוח מחלק את הרוח לטיפין דקין, ורודצה לירות את הרוח מחמת מאיסותו, וי"מ דחייב משום זורה דוקא במפריח פסולת מאוכל, והכא חייב משום טלטול ד' אמות והיינו דומיא דזורה [ביה"ל שיש] אבל לשון היר' לא משמע הכי.

הבורר, יש בורר כל היום ופטור, והיינו הבורר כבורר כל צרכו ונשאר פסולת ולא הועיל בבורתו, ויש בורר כגורגרת וחי"ב והיינו שבורר את כל הפסולת.

הנה הבורר ביו"ט לב"ש בורר אוכל ואוכל, ולב"ה בורר כדרכו [פסולת מתוך אוכלן], והנה לב"ה הבורר בשבת כביו"ט חייב דע"כ התירו דוקא ביו"ט, ולב"ש י"להס' בבורר שבשבת כביו"ט האם חייב דשמת אורז אוכל אוכל בורר כולל, ולא עשה כן שבבת פטור, או"ד דהוי ברייה אלא דכל מה דאפשר למעט בברייה שפיר דמי.

הבורר אוכל מתוך אוכל, לחזקיה חייב, ולר' יוחנן פטור דאין בורר אלא אוכל מתוך פסולת, והא דתניא בורר אוכל ומניח על השולחן ולבאוי היינו לאחר זמן ותק' לחזקיה ואף לר' יוחנן דאמר פטור תק' וברחיאת תניא מותר, [אבל עיקר הקו היא לחזקיה], צ"ל שהיו אורחיין אכילין ראשונה ראשונה מה שמניח לפניהם, ובמזאז ברייה לאחרא אינה כדכ' הרמ"א לכל הסעודה, ועי' ביה"ל [שכב] בזה, והא דתניא בספיא דהך ברייתא ובלבד שלא יבורר כל אותו המין פי' מלבד מה שנוצר לאוכל, ואם עשה כן בשבת חייב ביו"ט פטור, והא דתנבאר לעיל דכל שלא אכיר את כל הפסולת פטור, י"ל דשאני התם דאתי איכא פסולת משא"כ הכא דהוא ב' מיני אוכלין, לחזקיה אי"ש דהבורר כדרכו לאחר זמן חייב, ולר' יוחנן י"ל דהכי תניא ובלבד שלא יבורר את כל אותו המין, וטעם האיסור כיון דהבורר במקום אחר חייב כגון פסולת מתוך אוכל.

לחזקיה אין לבורר אפי' עגול דבילה קטן מעגולים גדולים, וכן אפי' רמון מרומינים, אבל תמהו דא"כ אסור אפי' יתרון לאדם מתוך בני"א, ולהלכה הסתפקו האם הלכה כר' יוחנן או כחזקיה.

הבורר אוכל מפסולת שדעתו לאכול את הפסולת לבסוף אף לחזקיה שרי, וכן ר' אמי אמר לאורחים שיתנו דעתם לאכול לבסוף את פסולת התורמוסין.

סא חיוב הבורר הטוחן והמרקד בשבת חייב סקילה, ביו"ט סופג את הארבעים, והא דתני בורר כדרכו בחיקו ובתמחיו היינו כב"ה דהתירו ברייה ביו"ט, אבל אי"ל דאתאי כב"ש, כיון דלא איכפ"ל תנא כב"ש, כ"ל דהיינו כר"ג דס"ל דלא התירו בין ברייה כדרכו ביו"ט אלא מדיות ושוליה פי' מדיח האוכל במים והפסולת צפה למעלה ושוליה את הפסולת, אבל הבורר כדרכו סופג את הארבעים ואף טחינה לא הותרה כדרכה ולב"ש אין טוחנן כלל דלא הותר מלאכת אוכל נפש אלא מלישה ואילך.

היתר מלאכת אוכל נפש, לרבנן כל המלאכות עד לישא אסורות ואף ברייה בכל, והגו' - יש **אשמו** מדכ' כל מלאכה לא יעשו בהם עד' וי"א וספירי ליה [ושמרתם את המצות' דביי"ט אסורה כל מלאכות שעושים עד שעת שימור מצה

דהיינו לישא, **אַבֵּל הַקֵּן**, אָבֵל הַקֵּן מ"ו התייר קרא בהדיא, דכ' בסוף האי קרא 'אָךְ שאַר אַבֵּל לֹא נֶפֶשׁ הָיָה לְבַדּוֹ יִשְׁמַח לְכַסֵּי' אֵלָּא לְמַדּוּ מִדּוּמְכֵיךָ לְהַאי קִרָּא 'וְשִׁמְרַתָּם אֶת הַמִּצְוֹת'. **וּלְחֻזְקִיהָ** ברייה ביו"ט מותרת, ודמיעט קרא 'אָךְ' 'הוּא' 'לְבַדּוֹ' 'יִלְפִי' לאיסור קצירה טחינה והרקדה.

המשמר חייב משום בורר, ור"ז ה'ק' דלכאו' מסתבר דחייב משום מרקד זנ"מ להתראה, דהוי כמרקד שהקמח למעלה וסולת למטה ה"נ יין מיטן ושמרים למעלה, אבל מ"מ שמעי' דחייב משום בורר כדי דנותנין לחתויה, ביו"ט דהוי כבורר שהותר כדרכו בחיקוי ובתמורה, **וּלְחַכְמֵיָם** אין מרקדיין בתחילה ביו"ט דאף אין שוניין להרקיד ביו"ט אלא רק נותין לאחוריו הנפה כשנפל בה ביו"ט צורר וכדו', **וּלְתַנּוּי ר' יהודה מכשירי אוכל נפש** הותרו ביו"ט כמתנות את השפוד לצלות לו, כ"ש שהתירו הרקדה, והמכיס דאסור מקרא קצירה וטחינה והרקדה משום דאפשר לעשות מעיו"ט למים מרובים, אבל לרי' אפי' אפשר קודם יו"ט ביו"ט א"ו הוי מכשירי או"י, ואכתי ליה"ט לרבנן **האם התירו לעשות תולדה לאחוריו הנפה** אף דאפשר לעשות מעיו"ט, א"נ מרקדיין בשנינו אפי' דאפשר לעשות מעיו"ט, והסתפקו האם מותר לשנות כיון דאין כ"כ צורך בכך.

הטוחן, השוחק מלח, חסך חרס, פלפלין חייב משום טוחן.

המנפה גורבסין מוץ של בתואה [ובקה"ע פי' טובין], מוץ, עפר חייב משום מרקד.

המגבל מוץ, עפר קילורין לעינים מלוגמא מיני סממנין שעושין לרפואה, שנותנים על הטיה - חייב משום לש.

הנה בשבת **הלש המקטף והעורך** חייב משום לש, והנה אם החמיץ מנחות עובר בלי"ת דכ' לא תעשה חמץ, והעושה כנ"ל חייב על כל או"א לפי דרשו התם לחלוק דיצא לא תפאה מבגדי' מהכלל דה"ל תעשה חמץ' לחלק איסור כבאוא'.

מבשיל דה"ל אב הדלה בשלו במשכן סומנין, ואמרו במתני' האופה כיון שאמרו לסדר עיסה.

המתחם גירקררין סיד, להתיכו, וכן משיח כילוס זופת ומוסרין דבר קשה - חייב משום מבשיל.

בישול בחמי טבריה לר' יוחנן מותר, ו"א דלחזקיה אסור, וי"א דמסקפ"ל לחזקיה, ופסח שנתבשל בחמי טבריה דכ' בפסח אלא תאלכו ממנו נא' וגו' - ו"א דלחזקיה מותר דכ' אל תאכלו ובשל מבשיל, וחמי טבריה אי"ז תולדות האור, וי"א אסור דכ' כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרב' ההמושל בחמי טבריה אי"ז צלי אש, ובבבלי איתא דלכו"ע אסור, ונח' האם לוקה על לאו שבכללות.

שיגורי מלאכות בשבת, **לאוכלין** כרוגורת, **לבהמה** כמלא פי גדי, **לבלשל** כדי לטבח ביצה קלה, **לארוג** בלמה הנעשית בצמא כמלאו רוחב הסיט ההפסק שבין האצבע לאמה, אם לטוות כמלא רוחב הסיט כפול זהה השיעור הצורך לטוויה.

סב **לגזוז את הארוג**, חייב כשיעור טוויה אף אם אין בדעתו לטוות ולא לארוג, כדאמרו דדיו שהוציא בקולמוס חייב אם הוציא כדי לכתוב ב' אותיות ולא אמרו כדי לכתוב, והיינו כיון דעומד לכן, [ואם הוציא להגיה כדי להגיה אות אחת].

השוחט את הבכור עושה מקום לקופיץ מיכן ומיכן ותולש את השיער כדי שלא יחליד ולא עובר משום לא תגזו בכור צאנך, וכן הולש את השיער לראות מקום מום, וש"מ **דהתולש בקולשים** פטור, וכן ס"ל לר"י, אבל לר' יוחנן חייב דמתני' הג"ל י"ל דמפנה השיער לכאן ולכאן ואם נתלש, היינו משום דאינו מתכוין.

ה"מ דפטרי ר"ל בתולש מבמהמה, אבל התולש מעוף חייב דכן דרכו, ובתכרח צ"ל כן דבמה' תק' מדאמרו גבי שבת התולש כנף עוף חייב משום גזוז, והמרט חייב, ועוד הכרח מוחק, והקוטם חייב משום מכה בפטישי, ועוד הכרח דתני התולש ממתה חייב דתלישה זו היא גיזתה ואף מבמהמה חייב כיון דמתה ארוחה בכפי, [וש"מ מהיר' דגזוז חייב לאו משום עוקר בדג מגידול, דאי"כ במתה לא שייך גזוז].

המלבב, המגפר מין נתחבלין אליקה מניי בגדים חייב משום מלבן, וכן אשה השורקת פניה צובעת פניה, והצובעת מעלזה משטוה שלה, וגם צביעה זו אינה צבע חדש אלא באת ליתן מראה שלו מצד הטבע, חייבת משום מלבן, וכן חייב משום מלבן החייט שמעביר חוט בפיו לגקוהו, וכן חייב משום מלבן המייטטון בגד ממין אבן שאינו מתגהץ אלא באור.

המנפץ סיב הוציץ גומא מיני עשבים חייב משום מנפץ.

הצובע הוה במשכן שהיו מכן את הבמהה שברביט שיתאדם העור לעורות אילים מאדמים, וש"מ דעושה חברה וצטר

הדם חייב משום צובע, עוד אמרו דחייב משום צובע - **המאדם** אודם בשפה שמוסיף אדמומית בשפתים, וצ"ע מ"ש משרקה פניה לדלעיל דחייבת משום מלבן, ויש לחלק.

המוציא דם חייב משום נטילת נשמה שבאותו מקום.

הצב צורה לסימן, והדרך שאח"כ היו צובעין אותה - הראשון חייב משום כותב והשני משום צובע, והמשלים אבר שחסר בצורה חייב משום מכה בפטישי.

הסוחט והמכנס **לתוספתא** מלאכה אחת היא, **וּלְר' ישמעאל בן ברוקה** מלאכה בפנ"ע כדמצינו בצבעים שבירושלים שעשו חסיתה בפנ"ע, והא דלא שנו במתני' ארבעים מלאכות שבת, י"ל דשנו רק כשאין מח'.

הטווה, העושה חבלים או ממזור אוור חייב משום טווה.

המיסך מותח חוטי השתי על ססא האורג, ואמרו העושה קונטרן גפן מחצלין שקיין נפות ומהצלות חייב משום מיסך.

אשה - **העורכת חוטי השתי** חייבת משום מיסך, **כשמעבירה החוטין בבתי הנירין** א"נ כשעושה בתי נירין עצמן פי' עניבות שמעבירה בהם את החוטין חייבת משום עושה בתים, **כשמעמידה את כלי האריגה** חייבת משום בונה, **כשנותנת חוטי הערב** חייבת משום אורג, **כשחותכת חוטין היוצאים** חייבת משום מחתך, **כשגמרה מלאכתה** לייפות את הבגד חייבת משום מכה בפטישי.

העושה קופות מקנים - **כשמתחיל לגדול בשוליים** חייב משום מיסך דמדי תופר חוטי השתי, **כשמחבר הסיבין זה אצל זה** חייב משום תורף, **כשמכופף הסיבין על הגדיל** חייב משום בונה וס"ל לירי' דיש בנין בכלים, **כשמחתך חייב משום מחתך**, **כשגומר מלאכתו** חייב משום מכה בפטישי.

העושה מילין ערסיין סלים ומטות מסורגים - **כשנותן החוטין לאורך** חייב משום מיסך, **כשנותן החוטין לרוחב** חייב משום אורג, **כשנותן הקורות** חייב משום עושה בתים, **כשמחתך** חייב משום מחתך, **כשגומר מלאכתו** חייב משום מכה בפטישי.

העושה בתי נירין פי' ב' יתדות מב' צדדים ומעבירים החוטין בעניבות שבבתי נירין, ופעמים מעבירים ב' חוטין, ושיעור חיובו א"ו חוט אחד ב' נירין, או ב' חוטים בניר אחד.

סג האורג ב' חוטין והמוצע ב' חוטין והקושר והמתיר, הוה במשכן - כ"א כשהיו קושרים את המיתרים שהי הקלעים כשהיו חנוים, ואף דקשרו לשעה מ"מ 'ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו', ויש שהק' דהלא הבטיחן הקב"ה שיכניסם לארץ והוי כקשר לשעה, אלא **ו"א** דילפ"י קושר ומתיר מתופרי היריעות דכשנפסק החוט באמצע תפירה היה קושרו, וכשחזר ונפסק היה מתיר את הראשון כיון דא"א לעשות חתימה היריעה קשרים קשרים, אבל **לחזקה** חיטת אבן מבליע ב' חוטי הקשר בתוך היריעה, ונמצא מקור לקושר אמב אכתי תק' מנין למתיר, ולכן יליף מאורגי היריעות דכ' 'האחת' ולא קשרים קשרים ואפי' קשר אחד בחוט, וכשהיה נפסק היה קושר ובסוף מתיר ומוציא את כל החוט, עוד אמרו דלא היה הקשר אף בחוטי הערב שהיה מכניס בין חוטי השתי, ולא תימות', י"מ דהק' על חזקה דאם היו מוציאים חוט אחד נמצא תיומת ששני החוטין דבוקים כתיומת שבלובל.

מותר לקרוע ולהתיר חותל של תמרים כלי העשוי מכפות תמרים שנותנים בו תמרים רעים, ובלבד שלא יקשור, ואי"ז מתיר כיון דהוי כשובר את החבית לאכול ממנה גרוגרת.

מותר לפתוח ולקשור **אֲזַנַיִם של שק**, ואי"ז קושר ומתיר משום דעשוי לפתוח ולסגור, ולא כפותח וסוגר דלת בשבת דאינו חייב משום בונה.

מבואר בכללם הדתוקף תכיפה אחת אינו חיבור [בכללים, ולטומאם ותופר בשבת] וב' תכיפות היו חיבור ואינו דל' תניא דה"מ אם הדיק את החוטנים, אבל הק' דתני עשה ב' ראשי החוט בצד א' הוי חיבור, והלא אי"ל דצריך גם שיהדק את החוטין, וה"נ ילה"ק מר' יהודה דס"ל דהוי חיבור ב' תכיפות. וע"כ דסגי במעביר מצד לצד.

הא דב' ראשי החוט בצד אחד הוי חיבור - לר' יונה **ור' יוסף** ה"מ אם קשר ב' ראשי החוטין, **וּלְר' ירמיה בשם רב** אי"צ לקשור, דאמר ר' ירמיה המתוח צידי החוט בשבת חייב משום תופר, ואי ס"ל דבעי קצירה נימא דחייב אף משום קושר.

חוט שהחילו במחט אפי' קשור מכאן ומכאן אינו חיבור לטומאה ואם נטמא מחט אין החוט נטמא, ואם תפרו לבגד אינו חיבור בין דסופו לצאת.

המקרע והמהתך הוּו ב' מלאכות כיון דקריעה בבגדים, וחיתוך בעורות, ויש מחליפין קריעה בעורות פי' ברכים, וחיתוך בבגדים פי' בלבדים.

קריעה בבגדים **באמצע** פי' דאינו חייב א"כ קורע ע"מ לתפור, אבל חיתוך בעורות מן הצד דהוי תיקון שמשווה הבגד, ור"ג חילוק עממ, דקריעה באמצע ויתוך מן הצד [ונ"כ בהיה"ל שמ"ו] והיינו דאיכא עוד חילוק בין מקרע למחתך.

הצד הלזון ופציעו - איכא דתני חייב שתיים משום צד ומשום נטילת נשמה, ואיכא דתני חייב אחת משום נטילת נשמה אבל אינו חייב משום צידה כיון דמפסיק חיותו, אלא דמלתא תק' דיהא חייב משום קוצר כמבואר לעיל, ואפשר דהאי תנא פליג, ונ"מ שהחלזון מצוי בהרים שבשפת הים מחמת הים, ואין דרוך בצידה ולכן מהים ג"כ פטור, ע"ל משום שאינו פרה ורבה כדאמרו בסנהדרין צא. לני' התיור דהיא חייב כבה"ג על צידה, ולמ"ד זה דליכא צידה תחלוץ ליה דלא דהיה במשכן צידה אי"ז באילים כיון דהוי מצויים אלא היינו כדאמרו דחטש מין חיה טהורה ברא הקב"ה למלאכה במדבר שעושה בה מלאכת המשכן ונגזזה לאחר מלאכתה ולמ"ד דחטש מין בהמה לא היה בה צידה כיון דהיתה מצויה אלא לפי' צידה חמלוון, וי"א דהיה שמה קרש, והייתה לה קרן אחת כדכ' 'ותיטב לה' משור פר מקרן מפריס' מקרין כתיב חסר משמע דקרן אחת היתה לה.

אמרו בשם ר' אבהו דמותר לעשות אהלים מעור בהמה **טמאה** ואין בה משום טומאת אהל כיון דרק בהמהה טהורה יש טומאת אהל דלפי' אהל' ממשכן הוה בבמה טהורה, אבל למ"ד חטש מין בהמה טמאה היא, איכא טומאה בעור בהמה טמאה.

השוטחו דתני במתני' הוי תולדה דחבורה דהרי לעורות אילים מאדמים לא היו צריכים שחיטה, והא דתני במתני', כיון דתני לסדר סעודה.

המעבד, הנה כיון דכבר תני המולחו צ"ל דיעבדו היינו תיקון העור והוה במשכן שהיו משרטטין קוצר קודם חיתותן' ואח"כ מעביר הסכין במקום השרטוט.

סד הממחק הוה במשכן שהיו שפיץ את העור ע"ג העמוד, והי"מ בעור חדש הצריך שפירץ, אבל בישל פטור לכונ"ע, והנה הממכד את הקרקע והשרץ במים שלא יעלה אצל המגבן חלב לבגיה **והמחבץ** מעמיד חלב בקבה ההיחולב והורודה חלות דבש, לר"א חייב חטאת, **וּלְחַכְמֵיָם** הוי שבות, ואי"ל דנתן' במכבד ומרבץ האם איכא חיוב על שמחליק את הקרקע וה"נ בעור יושר מחליק את העמוד, כיון דלכו"ע פטור, אלא נח' האם חייב משום חורש, והמגבן והמחבץ משום לש, והתחולב והורודה חלות דבש משום קוצר, וכן הסוחט זיתים מאביהן חייב משום קוצר.

הגורד ראשי כלונסות שהם חדים בראשם חייב משום מחתך, הממרח איספלנית חייב משום ממחק.

הכותב והמוחק, המוחק אות גדולה ויש במקומה לכתוב ב' אותיות חייב ובפחות מכאן אינה מלאכה חשובה, אבל הכותב אות אחת גדולה אע"פ שיש במקומה כדי לכתוב ב' אותיות פטור כיון דאין חייב אלא בב' אותיות. חומר בכותב ממוחק, שהכותב ע"מ לקלקל חייב, והמוחק ע"מ לקלקל פטור [ורק ע"מ לכתוב חייב].

יש שכותב נקודה אחת וחייב משום כותב ומשום מוחק דהיינו ר"ש **שעשאה דל"ת** ואף דכתב רק את אחת י"ל דאיירי במגיה ספר דהוי תיקון הספר, דאסור לאדם להשהות ספר שאינו מוגה דכ' 'אל תשכן באהליך' וגו' והוי כמוחק אות אחת גדולה, וכן **מוחק נקודה אחת** וחייב משום כותב ומשום מוחק דהיינו דל"ת שעשאה ר"י ש"ש.

בונה הוה במשכן שהיו נותנין קרשים ע"ג אדנים, **ו"א** אף שהיו נותנים לשעה מ"מ 'ע"פ ה' יחנו וע"פ ה' יסעו' אבל בנין לשעה אינו בנין, **וּנ"א** דכיון שהבטיחם הקב"ה שיכניסם לארץ, בנין לשעה הוי בנין, ואפי' מן הצד דומיא דקרשים שאינו בונה אלא הו סמוך לזה, א"נ בנין מצד שאינו מחובר בטיט אלא מצד את האבן ביד תומייטבת בקרקע יפה, והוי בנין כמו באדנים, ואמרו דאי"ל דש"מ דהוי בנין אפי' על דבר אחד, ואפי' ע"ג כלי כיון דהיה חור באדנים ונגעו הקרשים בקרקע.

אחד מביא את האבן ואחד הביא את הטיט - **לרבנן** המביא את הטיט חייב, **וּלְר' יוסי** שניהם חייבים דאבן בלא טיט הוי בנין, **וּלְכ"ע** אם נתן את הטיט תחילה ואח"כ את האבן שהנתון את האבן חייב.

אף לרבנן הבנאי שהושיב את האבן בראש הדימוס חיيب.

העושה דפינ ע"ג הקורות להחזיק הקורות, או עושה סיפי הבית חיيب משום בונה.

סותר חיيب ע"מ לבנות אבל שלא ע"מ לבנות היו מקלקל.

הגודל כלי ועשאו בצורת כלי והנופח כלי זכוכית, והעושה כלי בדפוס חיيب משום בונה, וכל הני דברים רחוקים מבונה אבל קרובים שהן תולדה בבונה.
הבורר המשמר והמקוד קרובים הוו מעביר את הפסולת, ורחוקים דכל אחד הוא אב בפני"ע.

תנן המוציא מרשות לרשות, אבל לא תני הושטה דחייב אף במושיט מרה"ל לרה"י דרך רה"י, כיון דנח"ר ר"ע וחכמים בזורק, ול"ע אף הזורק כה"ג חיيب, והוי הושטה בכלל המוציא מרשות לרשות, ויל"א דרבי מנה הושטה, ולא תני כיון דהוי מלאכה הנועשית בשתים ועוד שאין לה תולדות אבל בהוצאה יש תולדה והיינו זריקה.

פ"ח ה"ג

סוה הוצאה, כל הכשר להצניע ומצניעיהן כמוהו והוציאו בשבת חיيب חטאת, וכל שאינו כשר להצניעו ואין מצניעים כמוהו, והוציאו בשבת אינו חיيب אלא המצניע.

הא דאמרו כל שאינו כשר - לר"א עכ"ם דאיסורי הנאה צריך לאבדם ואינם חשיבי, ולר' יוחנן שאר איסורי הנאה אבל על ע"ז חיيب משום דאחשביה קרא לאיסור דכ' ילא ידבק בידן מאומה מן החרם, ולר"ח פחות משיעורי הוצאה המבוארים הלך, שאין דרך בג"א להצניעו כמון שהתקינה לנדתה אבל באיסורי הנאה חיيب.

איכא דתני חיيب חטאת כנ"ל, ואיכא דתני' כל שהוא' והך טנא פליג על שיעורים דתני הלול, אי"ז החם בסתם והכא במצניע, וכן מבואר ברש"א, ובסיפא כיון דאינו כשר לא מהני מחשבתו, ואתיא דלא כר"ח דפי' דאינו כשר היינו שאין בו שיעור.

פ"ח ה"ד

שיעורי הוצאה המוציא **תבן** כמלא פי פרה, **עצה** כמלא פי גמל, **עמיר** כמלא פי טלה, **עשבים** כמלא פי גדי, **עלי שום ועלי בצלים לחים** כגרוגרת, **עלי בצלים יבשים** כמלא פי שים, וה"מ דאין מצטרפים על עם זה מפני שאין השיעורים יגידו, וה"מ דאין מצטרפים שיעור קל פי שאין מתחייב אא"כ מוציא הרבה, לשיעור חמור, אבל שיעור חמור מצטרף לשיעור קל, [ומשל דבשר מצטרף ללחם שהוא עיקר הסעודה].

הנה בגד שייחדו למשכב הוב מטמא משום מדרס בג' על ג, שב ק' על עור בה' על ה, ומפך בו על ו, והבגד והשק, השק והעור, והעור והבה' ומצטרפים וע"ז, ופי' ר"ש משום שהן ראויון לטמא מושב ששיעורו בספה, וש"מ דכל שמצטרף בשיעור אחד מצטרף באחרים - יש שהוכיחו דמצרפים חמור לקל המוציא משום דשויים בהיסק פי' הוצאה לצורך היסק, אבל הך' דלא מצניו שיעור בשה שוים בהוצאה בסתמא, ועוד הך' דא"כ נימא לצורך בישול ביצה קלה אבל לא בסתם הוצאה.

המוציא תבן לגדי כמלא פי גדי - **לח' הושעיה** חיيب, **ולר' יוחנן** פטור דמעטה המוציא לחולה כמלא פי חולה חיيب שהחולה אינו אוכל הרבה, מודה ר' הושעיה שאם הוציא עשבים לפרה כמלא פי גדי דחייב, ול"א דר"ה אמר גם לקולא.

המוציא אוכלים כגרוגרת חיيب, ומצטרפין זה עם זה מפני שהשיעורים שוים, חוץ מקליפיהם גרעיניהם ועוקציהם סובן ומורטנס.

לר"ם משתרים גם קליפי עדשים המתבשלות עמהם אבל הקליפה החיצונה אינה מצטרפת עמהם, וה"מ אדומות אבל השחורות פורשות מהקערה שנראין כובובים ואין מצטרפים, **ור' בון הך'** לר"י האם מצרפין גם כשהקליפות כגרוגרת ואין בתבשיל גרוגרת, ועוד דיבטל גרוגרת לגרוגרת פי לאוכלין פחות מרגויל, אי"ז אפי' לגרוגרת אוכלין יבטל.

המוציא יין

פ"ח ה"א

סו שיעורים שמתחייב בהוצאה יין חי כדי מזיגת הכוס, וכן ס"ל לר' יהודה בבביתא אבל לרבנן כדי גמיעה, ולקמן סו. יתבאר עוד שיעורי הוצאה דמתני', ודעת ר"ש בזה.

שיעור מזיגת הכוס ברביעית ולמדו סתום דמתני' מהמפורש והיינו ד' כוסות דפסח ברביעית יין האיטלקי

וכין דמוסיף ג' חלקים מים נמצא לכ כוס רביעית, ואף יין מזוג ס"ל לר"ם דהוא רביעית רובן, אפרו כדי גמיעה וע"כ דנח אף במזוג, ולר' אבין טיטרטון ורביע, ז.ה.ג.ב במאי פליג כ"ז שיש שיעור רביעית או על מזוג ומט' לא פי' בביתא הגרח"ק כמו הקה"ע והפנ"מ].

שיעור קופה דמפנין אפי' ד' וה' קופות ול"ח לטירחא יתייה ג - ג' סאין דלמדו סתום מהמפורש בשקלים שהיו בג' קופות של ג' ג' סאין.

ד' כוסות בליל פסח, **שתה שלא על הסדר** יצא מדאמר ר' יוחנן דאי שמע הלל בביתו"ל יצא אף שאין מפסיק בין כוס לשיילית לרביעית, **שתה מפוסקין** ברווח גדול ביניהן יצא, מה"א דחילוק לר' ביאלא ישתכר וה"ז אינו משתכר, א.ה.ה. בשקלים פ"ג ה"ב מובא בביתא גורא"ק דהפסק הא"ז יכול להפסיק בת"ד שתיית אותה כוס], **בין שביעית** יצא אף דומן ביעור בער"פ, מ"מ איירי כששירי מזון ג' סעודות, ושיעורן בין הוא ג' רביעיות, וקמ"ל דיצא אף שהוא ד' רביעיות, **בקונדיטון** יצא כדאמר בר אבא קפרא דקונדיטון כיון, **מזוג וחי** יצא אם יש טעם יין ומראה יין, **מבושל** כמתובל, ואמר ר' יונה דיוצאין בו ור' יונה כדעתיה ששתה ד' כוסות וחזק ראשו קשר ראשו מחמת שחשש בו, עד עצרת, והיה מוכרח לשתות מבושל שאינו חריף כ"כ וכע"ז אצל ר"י בר אילעאי שחזק ראשו עד סוכות, **ומצוה בין אדום כדכ' יין תראו יין כי יתאדם**.

מעשה ר' יהודה בר אילעאי שצהלו פניו, ושאלתו אשה האם שותית יין ותננית הנאה מרובה, או שאתה מלוה ברביית ששכרו מרובה וטרחתו מועטת, או מגדל חזירים ששכרו מרובה, ואמר ר"י תיפח רוחה של זו וצהלת פניו לפי דעסיק באורייתא וכדכ' יין חממת אדם תאיר פניו, וכע"ז צהלו פניו של ר' אבהו על שמצא סוספתא עתיקתא וקרא עליו ר' יוחנן 'חממת אדם' וגו' [אבל למידי ר' יוחנן חשבו שצהלו פניו מחמת שמצא אוצר].

כיון דשיעור רביעית היינו רביעית הלוג פי' **שיעור לוג דאוי'** כמידה ישנה שיהו מודדין מוריים בציפורי, ואמר ר' יונה דבבית ר' נאי היו מודדין בה דבש, ותני ללוג הוא חצי שמינית טברינית הישנה, [ואף עתה משערים בה אלא קמ"ל דלא כזמן שהוסיפו לפי שהתקטנה והוסיפו וחזרה כמות שותיתא], וי"א דלא חזר כ"כ כמו שהיה.

שיעור גודל לוג המזיקה רביעית אצבעיים על אצבעיים על לרם אצבע ומוטה ושליש אצבע.

סו יין שיבש אמר ר' נתן דשיעורו בכזית, וכו' יוסי בר יהודה דהנה דם נבלה לכו"ע מטמא סומאת משקין [לטמא אוכלין] ונחי אי מטמא גם כבשר לב"ש אינו מטמא, ולב"ה מטמא כבשר, ואמר ריב"ז הדי"מ דטמא ב"ה בדם שיש בו רביעית הואיל ונעשה כזית כנבילה, וש"מ דרביעית בלח הרי"ז ככזית בקרוש, **ומעשה בפרידה** של בית רבי שמחה ואמר ר' סימון בשם ריב"ל דטהרו דמה משום נבלה, ור' סימון לא השגיח בר"א כששאלו עד כמה התירו אבל ריב"ל השיב דעד רביעית, ובאש כעס ר"א על ר' סימון דמה השיב לו.

ר' ביבי בעיט ששאלוהו עד כמה טהור דמה, ואמר שלא היתה דעתו ומיבשת לפי שהוא סמוך לפלטר וכודרשו ו'היו חיין תלואים לך מנגד' זה הלוקח חטים לשנה ואין לו שדה ומתיירא שלא ימצא לקנות, ו'פחדת לילה ויומם' זה הלוקח מסדקי' מעט מעט ומתיירא יומם לילה שלא ימצא, ולא תאמינן בחיין' זה הלוקח מהפלטר דאף אין בידו לקנות חטים לזמן מועט, וכל שעה צריך ליקח.

דם נבילה טהור מלהכשיר לקי"ט אבל מטמא כנ"ל, והא דתני **דם השרץ** כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין כיוצא בו, אי"ל דאין כיוצא בו לענין הכשר וטומאה, אלא אין כיוצא בו בשיעורו כבעדשה, אבל נבילה בשרה בכזית ודמה ברביעית.

הא דאמרו דדם כדי לכוול עין אחת לופאה - י"ל דאייירי **בדם עטלף**.

עוד שיעורי הוצאה דמתני' חלב טהורה כדי גמיעה, וחלב **טמאה** כדי לכוול עין אחת, **דבש** - עתיק כדי ליתן על הכתית, ודידן כגרוגרת, **שמן** כדי לסקן אבר קטן של קטן כדי יומו, **מים** פי טל כדי לשוף את הקילורית, אבל **במים** כדי להדיח פני המדוכה, ולרבנן דביתא כדי גמיעה, ולר"י כדי מזיגת הכוס, **ושאר המשקין והשופכין** ברביעית.

לתנא דמתני' כל הני שיעורים נאמרו אליבא דהך אבל לר"ש כל המשקין הנ"ל שיעורים ברביעית [והיינו באופן שמפנה מבית לבית והוציא גם למשקין אלו], והני שיעורים נאמרו

למצניעיהן דחשיבי להו [וה"ו סתם המוציא חשיב ליה] וס"ל לר"ש דאף החשיב מ"מ בעי שיעור, ואף דהך' חכמים זכי אפשר דדבש והומץ **ברביעית** הלא חטובין ואין מצויין כשתיה כ"כ, מ"מ השיב ר"ש דהוי דומיא דאוכלין בגרוגרת והכל שוה. **לתנא דבביתא** [וכן אמר ר' מאנ ד-] נח' ת"ק ור"ש באופיא **ילת"ק** כל השיעורים נאמרו למצניעיהן אבל המוציא לעולם ברביעית, **ולר"ש** למצניעיהן בכל שהוא, ולמוציאיהן ברביעית.

פ"ח ה"ב

עוד שיעורי הוצאה, **חבל רך** כדי לעשות ממנו בית יד לקופה, **חבל עבה** כדי לבשל בו ביצה קלה, **גמי גויאז** מין עשב היינו בחלקו הפנימי, כדי לעשות תלאי לנפה, אבל בחלקו החיצוני כדי לעשות נפה בשיעור שני בתנים של חוטי הערב, ולר' יהודה שיעור גמי כדי לעשות ממנו פי' להראות לאומן שיעשה ע"פ מידת הגמי **מנעל** לקטן היודע לנעול.

הוצין רכין כדי לעשות אוזן לכפיפה מצרית, **הוצין קשין** כדי לעשות צפירה גדיל שנותנים סביב שולי שפת הליל.

הוציא שתי נצרים שמצניעים אותם לעשות מהם כפיפה - חיيب, וכן חיيب בשתים אם הוציא **תנור דקל** שי הגדל סביב הדקל, **זמורות פנים** לנטיעה, **ואם הוציא לבהמה** לאכילתה כמלא גדי, **ואם הוציא לעצים** כשיעורו העצים פי' כדי לבשל ביצה קלה. **זיפי חזיר** נימין משרדת החזיר - הא דתני דחייב בשתים בריכים שעשויין לכפיפה, והא דתני דחייב באחת בקשים הראויין לרצעים לעשותן בראש חוט התפירה.

גלעני תמרה לנטיעה - חיيب בשתים, ולאכילה כמלא פי חזיר דהיינו אות, **ואת** המוציא לחבון השיעור חמש שנותנים גלענים לסימן, [ופחות מבאן אינו שוכח].

סיאה אזוב וקורנית מיני עצים שאין טמון לאכילה אא"כ חישב עליהן - **אם הוציא לאוכלין** שיעורו בכגרוגרת, **ואם לבהמה** כמלא פי גדי **ואם לעצים** כשיעור העצים, **ואם להזייה** כשיעור הזייה.

סח נייר כדי לכתוב עליו קשר מוכסין ב' אותיות גדולות לסימן שכבר פרע המכס, והמוציא קשר מוכסין חיيب, **ולאחר שהראה למוכס - לחכמים** פטור, ולר' יהודה חיيب שהוא ראוי להראות למוכס אחר, וכע"ז המוציא **שטר חוב** חיيب, ולאחר שהראה לבע"ח **לחכמים** פטור, ולר' יהודה חיيب שהוא ראוי להראות לבע"ח אחר.

נייר מחוק שי"א לכתוב עליו שוב כדי לכתוך על פי צלוחית קטנה של פלייטון, אבל אם יש עליו מקום חלק הראוי לב' אותיות של מוכסין חיيب.

פ"ח ה"א

עור כדי לעשות ממנו קמיע שאינו מעובד לקלף, והיינו בעור רך, ואיכא דתני כדי לכתוך על הקמיע והיינו בעור קשה.

דוכסוסטוס פי' חלק העור שבצד השיעור וראוי למזוזה כדי לכתוב עליו מזוזה ב' פרשיות בייעיה אחת. **קלף** פי' חלק העור שבצד הבשר וראוי לתפליין כדי לכתוב עליו פרשה קטנה של תפליין שהיא שמע ישראל והני ערות כיון דהם יקרים אין משתמשים בהם לקשר של מוכסין.

דין שהוציאו בקולמוס כדי לכתוב עליו ב' אותיות ובפחות מב' אותיות אינו מתחייב על הקולמוס כיון דטפל הוא לדין של פחות משיעור, כדתנן לקמן פי" המוציא אוכלין פחות משיעור פטור אף על הליל, **ואם הוציא דיו בכלי צריך יותר** דא"ש שלא ידבק בכלי, וכן אמרו על מי חטאת ששיעורם כדי הזיה לטמאות את הנושא אותם, **ואם בכלי צריך יותר**.

חכול שאשה מקטשת בו כדי לכוול עין אחת, **יש שפי' דיש** אשה שיוצאת שכתולה עינה אחת, אבל אמרו דאפי' זונה שבזנות אינה עושה כן שזו דרך פריצות והפקר למשוך לב העוברים ושבים, **ויש שפי'** הדחוששת כוחלת השניה ויוצאת ואי"ז דרך פריצות כיון דזכר שעשתה כן בשביל שחוששת בעינה, **אבל הך'** דהא סתמא אי"ז הדרך, אלא משום אשה שכוולת אחת וטומנת השניה, כדכ' 'לבתני באחת מעיניך', **ויש שפי'** משום אשה סומא באחת מעיניה כוחלת חברתה ויוצאת לשוך.

זפת וגפרית כדי לעשות נקב, פי' שנותן זפת בנקב גדול שבחבית ואח"כ עושה בו נקב דק, **שעוה** כדי ליתן ע"פ נקב קטן לסתום נקב הנעשה בכלי, ואיכא דתני ע"פ סדק קטן הקטן מנקב.

דבך כדי ליתן בראש השבשבת נטר קטן שנותנים בראש קנה הציידים ונותנים עליו דבך והעוף נדבק בו, **חֲרִסְתִּי** פי' חוורה עפר לבן - **לַתֶּךָ** כדי לגבל העפר ולעשות פה לתנור של צורפי זהב שהמפוח נכנס לתוכו, **וְלֵרֵא יְהוּדָה** כדי לעשות טפפוט רגל שעושין למושב הקדירה.

סובין כדי ליתן ע"כ פור של צורפי זהב דבמקום שאין פחמין נוהגים סובין, **סִיד** - **לַתֶּךָ** כדי לסוד קטנה שבבנות להשיר השיער, **וְלֵרֵא** כדי לעשות לכלול להשיב שיער שבצדעים, ופחות שיעורו דה"ק, **וְלֵרֵא נַחְמִיָּה** כדי לעשות אנדיפי' בליחות לסימן המידה בכלי גדול, ולא להסיר שיער שבפדחתו, ושיעורו זה פחות מלמולו, **וּבְשֵׁם מַסְטָר** ר"ל נחמיה בעשוי כביצה סיד פחח, ועשוי וביצים ביצים, וכר' יהודה בחביט סיד דקי הנימוח במים רבים ועשוי לכלול.

עפר ואפר כדי לכסות דם צפור קטנה והיינו כב"ה דמכסין אף באפר, אבל לב"ש ממכסין רק בעפר.

חרש כל שהוא, וגמי כל שהוא מותר לטלטל בתוך הבית ואף בהוצאה שיעורם שונה (כדי תלאי לנפה, וחרסית כנ"ל), וה"מ כן המוכן כדתינו מגופת חבית וחרסיה מותר לטלטל בתוך הבית אבל אם השליכן לאשפה אסור ליגע בהם, וי"מ יהיה ק"ק דמשמע דכל שלא זרקו לאשפה ואע"פ שאינו מן המוכן.

אדמה טיט אדום - **לר"ע** כחותם המרצופין שקין גדולים לישא בהם פרמקטיא בספינות וחומתים אותן בטני, **וּלְחַמְצֵם** כחותם האגרות שחומתים כדי שלא יקרא בהם איש, ושיעורו זה פחות מ"ק.

זבל וחול הדק - **לר"ע** כדי לזבל קלה של כרוב, ולחכמים כדי לזבל כרישה, **חול הגס** כדי ליתן על מלא כף סיד דהשחב הבית אסור לאדם לסוד את ביתו בסיד א"כ יערב בו חול כדי שלא יתא לבן כל צורכו.

קנה כדי לעשות קולמוס שהוא מגיע עד קישרי אצבעותיו, ור"ז הסתפק האם קשר שבאמצע היד או קשר שבאמצע האצבע, וכן הסתפק ר"ז גבי מכתב שניטול הכותב טמא מפני המוחק פי' מכתב שראשו חד כמחט לכתוב על השעור והוא השיני עב למחוק.

קנה עב אב מרוסס סדוק שא"א לעשות ממנו קולמוס - **כדי לבשל ביצה קלה** שבביצים טרופה ונתונה באילפס ועי"כ ממהרת להתבשל, וכדתנן דדוקא בכלים גמר מלאכה של צינור מטיסקנה כדי לבשל עליו ביצה קלה והיינו ביצה ממש שלמה, אבל בשבת גרוגרת מביצה שיעור מועט.

סַטְעַם - **לַתֶּךָ** כדי לעשות תרודו כף, **וְלֵרֵא** כדי לעשות חף הדיינו סרגידי פמתח לפתוח המנעול, ומאידך בכלים ר' יהודה קרי לשיני הפמתח 'חף' דתנן בכלים דמודה ר' יהודה דאם ניטל חפן טמא מפני הנקבים, ואם נסתתמו הנקבים טמא מפני החפים.

זכוכית כדי לגרוד בה ראש הכרדכ כלי שאורגין בו, והא דתנן לקמן דלמים הנטילין בשבת שבריהו נטלים בשבת אם עושין מעין מלאכתו, ולר"ש בעי דוקא אם עושין מעין מלאכתו הראשונה, והיינו זכוכית כדי לצוק שמן, אבל לרבנן אפי' אי"ז מעין מלאכתו הראשונה, [ואין הקו"מ מ"ש כיון דאף אם ראיא לראש הכרדכ, עדיין הוי מוקצה, אלא מק' מרבנן] - **י"ל** דהתם איירי בזכוכית עבה שאין ראויה לגרוד ראש הכרדכ והכא בחדה, **וְיֵשׁ שְׂתִי'** אהתם איירי בטלטול והכא במוציא ולענין הוצאה אי"צ שיתשב כלי, אלא כל שיש לו בו צורך, [ואף לדעילי ה"ד משמע שיעור טלטול קטן מהוצאה, התם איירי בכלי דחשבו כל בכל שהוא, אבל אינו חשוב להוצאה].

צרו או אבר - **לַתֶּךָ** כדי לזרוק כיוון להבריהו וירגיש בו דאל"ה הוי כמכרבי בקולו, **וְלֵרֵאב"ז** כיון דעוף ניתן להבריה בקולו, ולכן בעי שיעורו יותר גדול **כדי לזרוק** בבנהמו ותרגיש.

מקורזל חד בראשו ומשמש לקינוח, **י"א** דמכניס כזית כאגוז וכביצה, **וְי"א** עד מלא היד, **וביינתוּ בן זונין** תמה לפני רבי וכי צריך שיהא יושב ומשקל בידו, והשיב רבי דהכל מותר מלבד העשוי בחפיסה שנועד לבנין, **ובשם ר'** **ינאי** שנו כמלא רגל מדוכה קטנה של בשם, ולא שרי בשמים שהיא יותר גדולה.

צרו שנתכו על עשבים ונטלו ומקנח בו, והתולש ממנו בצרבו שנתכו לכן חייב חטאת.

דברים שאין לקנח בהם, **חרס** כל שהוא מפני שמקרע את הבשר, וי"א אפי' **אזני חבית** וכל דבר הנוכנס לאור ויוצא דיש בו סכנת כשפים, וכן לא יקנח בצרוב שקינח בו **חברו ומים שאין בהם מ' סאה** דרוח רעה שורה עליהם, ומטעם זה יש שאמרו דלא יקנח במים שלימק מהם **הכלב**, וכן תני אין מקנחין לא **בפי הכלב** ולא **בפני הכלב**, ולא יקנח במים שרחצו בהם ביבין ומרחצאות דקסין הן לטבעת.

ה' דברים אמרו **בקלומית** של **קנה** קנה שדוחקין בו וקסמין נתון בה - אין שוחטין בה, ולא מוהלין בה, ולא הוצוצין בה ושיניים, ולא מחחכין בה ולא הברש' ע"ג השולחן, ואין מקנחין בה מפני רוח רעה.

עוד בשיעורי הוצאה, **חרס** - **לר"י** כדי ליתן בין פצים לחברו פי' בין הקורות, **וְלֵר"מ** כדי לחתות בו את האור וזכר לדבר דכ' **לא ימצא במכתמו חרש לחתות את מיקודו**, **וְלֵר"י** יוס' כדי לקבל רביעית, והוכיח שמקרא דר"מ מ' דבסיפא דהך קרא 'לחשף מים מגבא'.

קידוש מי חטאת בשברי כלי חרס - **לר' יוחנן** [וכן תני ר"ח] מקדשין בו, **וְלֵר"ל** [וכן תני רשב"י] אין מקדשין בו, ואמרו דאי"ל דטעמא דר"ל מפני שאינו מקבל טומאה דהלא כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה אינם מקבלים טומאה ומקדשים בהם, וכן אי"ל משום שאין מקבל רביעית, כיון דמודה ר"ל דמקדשין בכלי חרש שלם, אלא משום דאין עליו תואר כלי.

לה"ק לר' יוחנן דאם שברי כלי אין פוסלין את המקוה שנכנסו בהם ולא נחשבים שאובים, כיצד מקדשים בהם, ואף לר"ל לה"ק כיון דמודה ר"ל באינו מחוקק רביעית דמקדשין בו, וכ"כ דס"ל **כ"י יוסי** דכלי חרש כל שהוא פוסל את המקוה מ"מ ר' יוסי אמר דוקא בכלי חרש שלם, [א.ה. וא"ש לר"ל, אבל לר' יוחנן תק'].

רבי עקיבה

ע **טומאת עכו"ם**, **לר"ע** עכו"ם מטמא במשא כנדה כדכ' 'תזרם כמו דוה' אבל הך קרא אסמכתא, **וְלֵרַבנן** עכו"ם מטמא כשרץ דהנה מציהו בתורה ג' תועבות, **תועבה בנדה** דכ' **כ"י** כל אשר יעשה מכל התועבות האלה, **ותועבה בעכו"ם** דכ' **ולא תביא תועבה אל ביתך, ותועבה בשרצים**, דכ' **לא תאכל כל תועבה, ור"ע** מקיש עכו"ם לנדה, אבל כיון דהוקש עכו"ם לשרץ אין עכו"ם מטמא כנדה המטמאה באבן **מטמא** אבן ע"ג יתדות וכלים חתתיה, ונדה זוב היושיב עליה מטמאיה, ואף שלא הכבירו על הכלים, **וְרַבנן** הקישו עכו"ם לשרץ לטמא בהיסט, אבל אין עכו"ם מטמא כבעדשה כשרץ דילפי' מדכ' **ויצמדו לבעל פעור** ויאכלו זבחי מתים' דעכו"ם מטמא בכזית כמת, ומ"מ אין עכו"ם מטמא אפי' כשמכניס אצבע לאהל כמת, אלא רק משיכונים ראשו ורובו דילפי' 'נתציה' דכ' **את מוּבַחַתָּם** תתצו', **מְנִיִּצְיָה'** דכ' **ונתץ את הבית,** [ובהמשך דר"ע יליף לה מקרא אחרניא].

חומרת האיסור - **יש שאמרו** דאין עכו"ם מטמא מדאו' וההקש רק אסמכתא, דאל"ה הלא מקישים לחומרה ולא לקולא, **אבל אמרו** דאי"ז ראייה כיון דהוקש גס לנדה וגם לשרצים וקמ"ל דאין להקיש רק לחמור.

שיעור ע"ז המטמא, אה דעכו"ם מטמא בכזית ה"מ בשבורה עכו"ז של ישראל האסורה לאחר שנתשברה, אבל שלמה מטמא בכל שהוא, כדמצינו בבעל שהיה ראש גוייה וגודלו כאפון גרעין של אפונים, כדכ' **וישימו עליהם בעל ברית אלהים'** ובגמ' בבלי' ילפי' לענין איסור ולא לענין טומאה, וצ"ע.

ניבול וביזוי עכו"ם, הנה **טעמא דר"ע** דמקיש לנדה דכ' 'תעב תתעבנו' כנדה, **וטעמא דרבנן** דמקישים לשרצים דכ' **שקשקצו**, ודכ' **תעב תתעבנו'** למדו רבנן מאסוהו ונבליהו בלב, דצריך לנהוג בה דרך גנאי ומיאוס, ור"ע יליף מ'שקץ תשקצנו' שקציהו ונבליהו כפה, ורבנן ילפי' לניבול כפה

מדכ' **צא תאמר לו'** צואה תאמר לו, פי' במקום פני מלך פני כלה, במקום עין כוס, עין קוץ, ובמקום גדיימא לישון מול גליימא תל חרב, ובעי"ז כ' **העי אשר עם ביתי** און מקדם לבית אל' דקודם בפרשת לך קורין אותו בית קל, ועתה שעשו אותו בית ע"ז קורין אותו בית און, וכן אין קורין עמדה והרמב"ן גריס עמידה אלא קורין אותו עמידה, דמעשה טוב נקרא עמדה ולרמב"ן עמידה ועבטי של מי רגלים נקרא עמידה, [ור"ע יליף מ'צא תאמר לו' דאין מטמא עד שיכניס ראשו ורובו].

משמשי ע"ז, **איכא דתני** עכו"ם ומשמשיה כנדה, דקרא דמתני' 'תזרם כמו דוה' נאמר במשמשי ע"ז דכ' **וטמאתם את ציפוי פסילי** כספך ואת אפדת מסכת זהבך' **ואיכא דתני** עכו"ם כנדה ומשמשיה כשרץ, והא דכ' **את ציפוי וגו' איירי בחקוקין** בגופה והוי כע"ז עצמה, והא דכ' **ואפדת' וגו'** וליכא אפוד המחובר, **י"ל** דאיירי במשתחוה לאפוד עצמו כדכ' **ויעש אותו** גדעון לאפוד' לשלל זהב המלחמה ויזנו כל ישראל אחריו.

תנן אבניו ועציו ואפרו של בית ע"ז מטמאין כשרץ ואמר ר"ע דמטמאין כנדה - **י"מ** דאיירי בבית ע"ז, וקמ"ל דמשמשין מטמאין כשרץ, **וי"מ** דאיירי בעבדו באבנים עצמן ואח"כ בנאו, אבל לא אבניו במשתחוה לבית כיון דנח' בדי' ב"ז בסמוך.

ע"א המשתחוה לבית ומקדשיה - **בשם רב** אפרו אמרו דאסרו מועלין בו **דאין קדי** בית כיון דר' **איהיה** על ההרים ולא ההרים אלהיהם, **ובשם ר'** **יוחנן** אמרו דלא אסרו ואין מועלין בו.

איילה"ק לרב דהנה השוקת שבסלע אין ממלאין בה לקדש אפר פרה, ואפי' אם יחזור ויערה לשוקת לא מהני, ותני סיפא דאם היתה כלי ואח"כ חיברה ממלאין בה **מפני** שחקקה ואח"כ חיברה, אבל אם חיברה ואח"כ חקקה אין ממלאין, ולאוי"ה ה"ג בית הוי כחיברו ואח"כ חקקו, מ"מ איילה"ק כן כיון דסיתותן של אבנים הוי גמר מלאכתן פי' ולכן לא חשיב מחובר.

איילה"ק לר"י מהא דתני ג' בתים הן וא' מהם בית שבנאו מתחלה לע"ז הרי"ז אסור, ותק' לר"י כיצד אסור, כיון דאיירי בעבדו ואח"כ בנאו, והא דתני ג' אבנים י"ל דה"ג השתחוה לכל אבן ואבן ואח"כ בנאה.

שברי ע"ז לר' יוחנן אסור, **וְלֵר"ל** מותר, והא דנח' רבנן ור"ע באבניו ועציו ואפרו מטמאין האם מטמא כשרץ או כנדה ותק' לר"ל, וכן לר' יוחנן דהלא לכא' מודה ר' יוחנן דאם אינו עתיד להחזירו לכמות שהיה דמותר וה"ג העמיד בהשתחוה ואח"כ בנה ולכא' נפיים חדשות באו לכאן, אבל י"ל כיון דאם עתיד להחזירו לכמות שהיה אף לר"ל אסור ומח' ר"י ור"ל בסתם, שאינו יודע אם יחזירם, וה"ג **במתני'** היו השברים עומדים במקומם ולא פינה ור"ל דהתיר איירי כשפינה, וכן לר"י כיון דעומד במקומו ל"ח כנשתנה.

אמרו בשם רב **דמשתחוה לאילן** לא אסרו ולבית אסור, והא דתני ג' אשרות הן וא' מהן אילן שנטע לשם ע"ז, י"ל דאיירי בהשתחוה ואח"כ נטע, ולוי ג"כ ס"ל לבית אסור, אבל **המשתחוה למערה** לא אסרה דשאני מערה מבית שלא היתה שעת תלישה כבית.

ספינה אינה מקבלת טומאה דכ' **דרך אניה בלב ים** שהיא דומה לים שהוא טהור, והא דלא ילפי' משק המשמש בים וביבשה' דדוקא הוא ושאר כלים שהשוקט איליו מק"ט, **אבל ספינה משמשת רגל** בים ולא בעי לקרא דמתני', מ"מ אי"ל כיון דבעי לדרך אניה' וגו' לספינה המשתחוה מחרש שלא הוקשה לשק' והו"א דאף שאינה משמשת אלא בים מק"ט.

ערוגה ו' טפחים על ו"ט זורעין בתוכה ה' זרעונים ואין בהם כלאים, והנה בין ב' שדות ירק בעי מרחק ו"ט, אבל בירק יחידי בעי חרקה טפח ומחצה, ואף דאפשי לרועע ט' מינים מ"מ כיון דנראה כערבוביא, לא התירו יותר מה' מינים ד' **בד'** רוחות' ולא באמצע דכ' **כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח'** לישון רבים.